

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता, पद, जटा, घन पाठः

5.1 पञ्चमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः - उख्याग्निकथनं

Contents

1	TS 5.1.1.1	6
2	TS 5.1.1.2	7
3	TS 5.1.1.3	8
4	TS 5.1.1.4	9
5	TS 5.1.2.1	10
6	TS 5.1.2.2	11
7	TS 5.1.2.3	11
8	TS 5.1.2.4	12
9	TS 5.1.2.5	13
10	TS 5.1.2.6	14
11	TS 5.1.3.1	15
12	TS 5.1.3.2	16
13	TS 5.1.3.3	17

14	TS 5.1.3.4	18
15	TS 5.1.3.5	19
16	TS 5.1.4.1	20
17	TS 5.1.4.2	21
18	TS 5.1.4.3	22
19	TS 5.1.4.4	23
20	TS 5.1.4.5	23
21	TS 5.1.5.1	24
22	TS 5.1.5.2	25
23	TS 5.1.5.3	26
24	TS 5.1.5.4	27
25	TS 5.1.5.5	27
26	TS 5.1.5.6	28
27	TS 5.1.5.7	29

28	TS 5.1.5.8	30
29	TS 5.1.5.9	31
30	TS 5.1.5.10	32
31	TS 5.1.6.1	32
32	TS 5.1.6.2	33
33	TS 5.1.6.3	34
34	TS 5.1.6.4	35
35	TS 5.1.7.1	36
36	TS 5.1.7.2	37
37	TS 5.1.7.3	38
38	TS 5.1.7.4	39
39	TS 5.1.8.1	40
40	TS 5.1.8.2	41
41	TS 5.1.8.3	41

42	TS 5.1.8.4	42
43	TS 5.1.8.5	43
44	TS 5.1.8.6	44
45	TS 5.1.9.1	45
46	TS 5.1.9.2	46
47	TS 5.1.9.3	47
48	TS 5.1.9.4	48
49	TS 5.1.9.5	49
50	TS 5.1.9.6	49
51	TS 5.1.10.1	50
52	TS 5.1.10.2	51
53	TS 5.1.10.3	52
54	TS 5.1.10.4	53
55	TS 5.1.10.5	54

56	TS 5.1.11.1	55
57	TS 5.1.11.2	56
58	TS 5.1.11.3	57
59	TS 5.1.11.4	58

1 TS 5.1.1.1

TS 5.1.1.1

Samhita Paata

सावि॑त्राणि॑ जुहो॑ति प्र॒सू॑त्यै चतु॑र्गृही॒तेन॑ जुहो॑ति चतु॑ष्पादः प॒शवः॑ प॒शून्ने॒वाऽव॑ रुन्धे चत॑स्रो दि॒शो दि॒क्ष्वे॒व प्र॑ति तिष्ठति छन्दा॑ंसि दे॒वेभ्यो॑ ऽपा॑ऽक्रामन् न वो भा॒गानि॑ ह॒व्यं व॑क्ष्याम इति॑ तेभ्य॑ एतच्च॑तु॒र्गृही॑तम॒धारय॑न् पुरोऽनु वा॒क्यायै॑ या॒ज्यायै॑ दे॒वता॑यै वष॑ट्काराय॒ यच्च॑तु॒र्गृही॑तं जुहो॑ति छन्दा॑ं-
स्ये॒व तत् प्री॑णाति॒ तान्य॑स्य प्री॒तानि॑ दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्यं व॑हन्ति॒ यं का॒मये॑त् - []

Pada Paata

सा॒वि॒त्राणि॑ । जुहो॑ति । प्र॒सू॑त्या इति॑ प्र - सू॒त्यै । च॒तु॒र्गृही॑तेनेति॑ चतुः - गृही॑तेन॑ । जुहो॑ति । चतु॑ष्पाद इति॑ चतुः-पा॒दः । प॒शवः॑ । प॒शून् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रुन्धे॑ । चत॑स्रः । दि॒शः । दि॒क्षु । ए॒व । प्र॑तीति॑ । तिष्ठति॑ । छन्दा॑ंसि । दे॒वेभ्यः॑ । अ॒पेति॑ । अ॒क्राम॑न् । न । वः । अ॒भा॒गानि॑ । ह॒व्यम् । व॒क्ष्या॑मः । इति॑ । तेभ्यः॑ । ए॒तत् । च॒तु॒र्गृही॑तमिति॑ चतुः - गृही॑तम् । अ॒धा॒रय॑न् । पु॒रोऽनु॒वा॒क्याया॑ इति॑ पुरः - अनु॒वा॒क्यायै॑ । या॒ज्यायै॑ । दे॒वता॑यै । वष॑ट्कारायेति॑ वषट् - का॒राय॑ । यत् । च॒तु॒र्गृही॑तमिति॑ चतुः - गृही॑तम् । जुहो॑ति । छन्दा॑ंसि । ए॒व । तत् । प्री॑णाति॒ तामि॑ । अ॒स्य । प्री॒तानि॑ । दे॒वेभ्यः॑ । ह॒व्यम् । व॑हन्ति॒ यम् । का॒मये॑त् ।

2 TS 5.1.1.2

TS 5.1.1.2

Samhita Paata

पापी॑यान्त् स्या॒दित्ये॑कै॒कं तस्य॑ जुहु॒या-दाहु॑तीभिरे॒वैन॑मप॑ गृ॒ह्णाति॑ पापी॑यान् भव॒ति यं का॑मये॒त् वसी॑-
यान्त् स्या॒दिति॑ सर्वा॑णि तस्या॑ऽनु॒द्रुत्य॑ जुहु॒यादाहु॑त्यै॒वैन॑म॒भि क्र॑मयति॒ वसी॑यान् भव॒त्यथो॑ य॒ज्ञस्यै॑वैषा-
ऽभि॒क्रान्ति॑रेति॒ वा ए॒ष य॑ज्ञ॒मुखा-द॒द्व्या यो॑ऽग्ने॒र्देवता॑या॒ एत्य॑ष्टावे॒तानि॑ सावि॒त्राणि॑ भव॒न्त्यष्टा॑क्षरा॒ गाय॑त्री
गा॒य॒त्रौ - []

Pada Paata

पापी॑यान् । स्या॒त् । इति॑ । ए॒कै॒क॒मित्ये॑कम् - ए॒कम् । तस्य॑ । जुहु॒यात् । आहु॑तीभि॒रित्याहु॑ति
- भिः । ए॒व । ए॒नम् । अवे॑ति । गृ॒ह्णाति॑ । पापी॑यान् । भव॒ति । यम् । का॑मये॒त् । वसी॑यान्
। स्या॒त् । इति॑ । सर्वा॑णि । तस्य॑ । अ॒नु॒द्रुत्ये॑त्य॒नु - द्रुत्य॑ । जुहु॒यात् । आहु॑त्येत्या - हु॒त्या
। ए॒व । ए॒नम् । अ॒भीति॑ । क्र॑मयति॒ वसी॑यान् । भव॒ति । अथो॑ इति॑ । य॒ज्ञस्य॑ । ए॒व
। ए॒षा । अ॒भि॒क्रान्ति॑रित्य॒भि - क्र॑न्तिः । एति॑ । वै । ए॒षः । य॒ज्ञ॒मुखा॑दिति॒ यज्ञ॑-मुखात् ।
ऋ॒द्व्याः । यः । अ॒ग्नेः । दे॒वता॑याः । एति॑ । अ॒ष्टौ । ए॒तानि॑ । सा॒वि॒त्राणि॑ । भव॒न्ति ।
अ॒ष्टाक्ष॑रेत्य॒ष्टा - अ॒क्षरा॑ । गा॒य॒त्री । गा॒य॒त्रः ।

3 TS 5.1.1.3

TS 5.1.1.3

Samhita Paata

ऽग्निस्तेनैव यज्ञमुखाद्द्वया अग्नेर्देवतायै नैत्यष्टौ सावित्राणि भवन्त्याहुतिर्नवमी त्रिवृतमेव यज्ञमुखे
वियातयति यदि कामयेत् छन्दांसि यज्ञशसेनाऽर्पयेयमित्यृचमन्तुमां कुर्याच्छन्दांस्येव य-
ज्ञशसेनाऽर्पयति यदि कामयेत् यजमानं यज्ञशसेनाऽर्पयेयमिति यजुरन्तमं कुर्याद्-यजमानमेव
यज्ञशसेनाऽर्पयत्यृचा स्तोमं समर्द्धयेत्या - []

Pada Paata

अग्निः । तेन । एव । यज्ञमुखादिति यज्ञ - मुखात् । ऋद्ध्याः । अग्नेः । देवतायै । न ।
एति । अष्टौ । सावित्राणि । भवन्ति । आहुतिरित्या - हूतिः । नवमी । त्रिवृतमिति त्रि -
वृतम् । एव । यज्ञमुख इति यज्ञ - मुखे । वीति । यातयति । यदि । कामयेत् । छन्दांसि
। यज्ञशसेनेति यज्ञ - यज्ञसेन । अर्पयेयम् । इति । ऋचम् । अन्तमाम् । कुर्यात् ।
छन्दांसि । एव । यज्ञशसेनेति यज्ञ - यज्ञसेन । अर्पयति । यदि । कामयेत् । यजमानम् ।
यज्ञशसेनेति यज्ञ - यज्ञसेन । अर्पयेयम् । इति । यजुः । अन्तमम् । कुर्यात् । यजमानम् ।
एव । यज्ञशसेनेति यज्ञ - यज्ञसेन । अर्पयति । ऋचा । स्तोमम् । समिति । अर्द्धय । इति ।

4 TS 5.1.1.4

TS 5.1.1.4

Samhita Paata

-ह॒ समृ॑द्ध्यै च॒तुर्भि॑रभि॒मा द॑त्ते च॒त्वारि॑ छन्दा॑ंसि॒ छन्दो॑भिरे॒व दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सव॑ इत्या॒ह
प्रसू॑त्या अ॒ग्निर्दे॒वेभ्यो॑ नि॒लाय॑त॒ स वेणुं॑ प्रा॒विश॑त् स ए॒तामृ॑तिम॒नु स॑म॒चर॑द्-यद्-वे॒णोः सु॒षिरः॑
सु॒षिरा-ऽभि॑र्भवति स॒योनि॑त्वाय॒ स यत्र॑य॒त्राऽव॑सत् तत् कृ॒ष्णम॑भवत् क॒ल्माषी॑ भ॒वति रू॒पसं॑मृ॒द्ध्या
उ॒भय॑तः क्ष॒णूर्भव॑ती॒तश्चा॒ऽ- () -मु॒तश्चा॒र्कस्या॑-वरु॑द्ध्यै व्याम॒मात्री॑ भ॒वत्ये॒ताव॑द्वै पु॒रुषे॑ वी॒र्यं वी॒र्यं-
स॒म्मिता॑ ऽप॒रिमि॑ता भ॒वत्य॑-प॒रिमि॑तस्या॒ वरु॑द्ध्यै यो व॒नस्प॑तीनां फ॒लग्र॑हिः स ए॒षां वी॒र्या॑वान्
फ॒लग्र॑हिर्वेणुं॒-वे॒णवी॑ भ॒वति वी॒र्य॑स्या वरु॑द्ध्यै ॥

Pada Paata

आ॒ह । समृ॑द्ध्या इति सं - ऋ॒द्ध्यै । च॒तुर्भि॑रिति च॒तुः - भिः । अ॒भिम् । एति॑ । द॒त्ते ।
च॒त्वारि॑ । छन्दा॑ंसि । छन्दो॑भि॒रिति॑ छन्दः - भिः । ए॒व । दे॒वस्य॑ । त्वा । स॒वितुः॑ ।
प्र॒सव॑ इति प्र - स॒वे । इति॑ । आ॒ह । प्रसू॑त्या इति प्र - सू॒त्यै । अ॒ग्निः । दे॒वेभ्यः॑ ।
नि॒लाय॑त । सः । वेणु॑म् । प्रेति॑ । अ॒विश॑त् । सः । ए॒ताम् । ऊ॒तिम् । अनु॑ । स॒मिति॑ ।
अ॒चर॑त् । यत् । वे॒णोः । सु॒षिरम् । सु॒षिरा । अ॒भिः । भ॒वति॑ । स॒योनि॑त्वायेति॑ स॒योनि॑ -
त्वाय॑ । सः । यत्र॑य॒त्रेति॑ यत्र - य॒त्र । अ॒वस॑त् । तत् । कृ॒ष्णम् । अ॒भव॑त् । क॒ल्माषी॑ ।
भ॒वति॑ । रू॒पसं॑मृ॒द्ध्या इति॑ रू॒प - स॒मृद्ध्यै॑ । उ॒भय॑तः क्ष॒णूरित्यु॑भयतः-क्ष॒णूः । भ॒वति॑ । इ॒तः
। च॒ () । अ॒मु॒तः । च॒ । अ॒र्कस्य॑ । अ॒वरु॑द्ध्या इत्य॒व - रु॒द्ध्यै । व्या॒म॒मात्री॑ति॑ व्याम
- मा॒त्री । भ॒वति॑ । ए॒ताव॑त् । वै । पु॒रुषे॑ । वी॒र्यम् । वी॒र्यस॑म्मितेति॑ वी॒र्यं - स॒म्मिता॑ ।
अ॒प॒रिमि॑तेत्य॒प॒रि-मि॑ता । भ॒वति॑ । अ॒प॒रिमि॑तस्येत्य॒प॒रि - मि॑तस्य । अ॒वरु॑द्ध्या इत्य॒व - रु॒द्ध्यै ।

यः । वनस्पतीनाम् । फलग्रहिरिति फल - ग्रहिः । सः । एषाम् । वीर्यावानिति वीर्य - वान् ।
फलग्रहिरिति फल - ग्रहिः । वेणुः । वैणवी । भवति । वीर्यस्य । अवरुद्ध्या इत्यव - रुद्ध्यै ॥

5 TS 5.1.2.1

TS 5.1.2.1

Samhita Paata

व्यृद्धं वा एतद्-यस्स्य यदयजुष्केण क्रियते इमामगृभ्णन् रशना-मृतस्येत्यश्वाभिधानीमा दत्ते य-
जुष्कृत्यै यस्स्य समृद्ध्यै प्रतूर्तं वाजिन्ना द्रवेत्यश्वमभि दधाति रूपमेवास्यैतन् महिमानं व्याचष्टे
युञ्जाथाः रासभं युवमिति गर्दभमसेत्येव गर्दभं प्रति स्थापयति तस्मादश्वाद्-गर्दभोऽसत्तरो योगेयोगे
तवस्तरमित्याह - []

Pada Paata

व्यृद्धमिति वि - ऋद्धम् । वै । एतत् । यस्स्य । यत् । अयजुष्केणेत्ययजुः-केन । क्रियते ।
इमाम् । अगृभ्णन् । रशनाम् । ऋतस्य । इति । अश्वाभिधानीमित्यश्वा - अभिधानीम् । एति ।
दत्ते । यजुष्कृत्या इति यजुः-कृत्यै । यस्स्य । समृद्ध्या इति सं-ऋद्ध्यै । प्रतूर्तमिति प्र - तूर्तम्
। वाजिन्ना । एति । द्रव । इति । अश्वम् । अभीति । दधाति । रूपम् । एव । अस्य । एतत्
। महिमानम् । व्याचष्टे इति वि - आचष्टे । युञ्जाथाम् । रासभम् । युवम् । इति । गर्दभम्
। असति । एव । गर्दभम् । प्रतीति । स्थापयति । तस्मात् । अश्वात् । गर्दभः । अस-
त्तर इत्यसत् - तरः । योगेयोग इति योगे - योगे । तवस्तरमिति तवः - तरम् । इति । आह ।

6 TS 5.1.2.2

TS 5.1.2.2

Samhita Paata

योगे॑योग ए॒वैनं॑ यु॒क्ते वा॑जे॒वाजे॑ हवाम॒ह इत्या॑हा॒न्नं वै वा॑जो-ऽन्नमे॒वाव॑ रु॒न्धे स॒खाय॑ इन्द्र॑मू॒तय॑ इत्या॑हे-
न्द्रिय॑मे॒वाव॑ रु॒न्धे अ॒ग्निर्दे॑वेभ्यो॒ निला॑यत् तं प्र॒जाप॑तिर॒न्विन्द॑त् प्रा॒जाप॑त्योऽश्वो॒ऽश्वेन॑ सं भ॒रत्य॑नु॒वित्त्यै॑
पाप॑व॒स्यसं॑ वा ए॒तत् क्रि॑यते॒ यच्छ्रे॑यसा च॒ पापी॑यसा च॒ समा॑नं कर्म कु॒र्वन्ति॑ पापी॒यान् - []

Pada Paata

योगे॑योग इति॒ योगे॑ - योगे॑ । ए॒व । ए॒नम् । यु॒क्ते । वा॑जे॒वाज इति॒ वाजे॑- वा॒जे । ह॒वाम॒हे । इति॑
। आ॒ह । अ॒न्नम् । वै । वा॑जः । अ॒न्नम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । स॒खायः॑ । इन्द्र॑म् । ऊ॒तयै॑
। इति॑ । आ॒ह । इन्द्रि॑यम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । अ॒ग्निः । दे॒वेभ्यः॑ । नि॒लाय॑त् । तम् ।
प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्र॒जा-प॑तिः । अ॒न्विति॑ । अ॒विन्द॑त् । प्रा॒जाप॑त्य इति॒ प्रा॒जा - प॑त्यः । अ॒श्वः । अ॒श्वेन॑
। स॒मिति॑ । भ॒रति॑ । अ॒नु॒वित्त्या॑ इत्यनु॑ - वित्त्यै॑ । पा॒पव॒स्यस॑मिति॒ पाप॑ - व॒स्यस॑म् । वै । ए॒तत्
। क्रि॑यते॒ यत् । श्रे॑यसा । च॒ । पापी॑यसा । च॒ । समा॑नम् । कर्म । कु॒र्वन्ति॑ । पापी॒यान् ।

7 TS 5.1.2.3

TS 5.1.2.3

Samhita Paata

ह्यश्वाद्-गर्दुभोऽश्वं पूर्वं नयन्ति पापवस्य-सस्य व्यावृत्त्यै तस्माच्छ्रेयांसं पापीयान् पश्चादन्वेति बहुर्वै
भवतो भ्रातृव्यो भवतीव खलु वा एष योऽग्निं चिनुते वज्र्यश्वः प्रतूर्वन्नेह्यव-क्रामन्न-शस्तीरित्याह
वज्रेणैव पाप्मानं भ्रातृव्यमव क्रामति रुद्रस्य गाणपत्यादित्याह रौद्रा वै पशवो रुद्रादेव - []

Pada Paata

हि । अश्वात् । गर्दुभः । अश्वम् । पूर्वम् । नयन्ति । पापवस्यसस्येति पाप - वस्यसस्यं ।
व्यावृत्त्या इति वि - आवृत्त्यै । तस्मात् । श्रेयांसम् । पापीयान् । पश्चात् । अन्वेति । एति
। बहुः । वै । भवतः । भ्रातृव्यः । भवति । इव । खलु । वै । एषः । यः । अग्निम् ।
चिनुते । वज्री । अश्वः । प्रतूर्वन्निति प्र - तूर्वन्न । एति । इहि । अवक्रामन्नित्येव - क्रामन्न ।
अशस्तीः । इति । आह । वज्रेण । एव । पाप्मानम् । भ्रातृव्यम् । अवेति । क्रामति । रु-
द्रस्य । गाणपत्यादिति गाण - पत्यात् । इति । आह । रौद्राः । वै । पशवः । रुद्रात् । एव ।

8 TS 5.1.2.4

TS 5.1.2.4

Samhita Paata

पशून् निर्याच्याऽऽत्मने कर्म कुरुते पूष्णा सयुजा सहेत्याह पूषा वा अद्धनाः सन्नेता समष्ट्यै
पुरीषायतनो वा एष यदग्निरङ्गिरसो वा एतमग्रे देवतानाः समभरन् पृथिव्याः सधस्थादग्निं पुरीष्य-
मङ्गिरस्व-दच्छेहीत्याह सायतनमेवैनं देवताभिः सं भरत्यग्निं पुरीष्य-मङ्गिरस्व- दच्छेम् इत्याह येन

- []

Pada Paata

प॒शून् । नि॒र्या॒च्येति॑ निः - या॒च्यं । आ॒त्म॒नै॑ । क॒र्म । कु॒रु॒ते । पू॒ष्णा । स॒यु॒जेति॑ स॒यु॒जां ।
 स॒ह । इति॑ । आ॒ह॒ । पू॒षा । वै । अ॒द्ध॒नाम् । स॒ने॒तेति॑ सं - ने॒ता । स॒म॒ष्ट्या॒ इति॑ सं - अ॒ष्ट्यै॑
 । पु॒री॒षाय॑त॒न॒ इति॑ पु॒री॒ष - आ॒य॒त॒नः॑ । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । अ॒ङ्गि॒रसः॑ । वै । ए॒तम्
 । अ॒ग्रे । दे॒वता॑नाम् । स॒मि॒ति॑ । अ॒भ॒र॒न् । पृ॒थि॒व्याः । स॒ध॒स्था॒दि॒ति॑ स॒ध - स्था॒त् । अ॒ग्निम्
 । पु॒री॒ष्यम् । अ॒ङ्गि॒र॒स्वत् । अ॒च्छ॑ । इ॒हि । इति॑ । आ॒ह॒ । सा॒य॒त॒न॒मि॒ति॑ स - आ॒य॒त॒न॒म् ।
 ए॒व । ए॒न॒म् । दे॒वता॑भिः । स॒मि॒ति॑ । भ॒र॒ति॑ । अ॒ग्निम् । पु॒री॒ष्यम् । अ॒ङ्गि॒र॒स्वत् । अ॒च्छ॑ ।
 इ॒मः । इति॑ । आ॒ह॒ । ये॒न॑ ।

9 TS 5.1.2.5

TS 5.1.2.5

Samhita Paata

स॒ङ्ग॒च्छ॑ते वा॒ज॒मे॒वा॒स्य॑ वृ॒द्धे प्र॒जाप॑तये प्र॒तिप्रो॑च्या॒ग्निः स॒म्भृ॒त्य॒ इत्या॑हुरि॒यं वै प्र॒जाप॑तिस्तस्या॑ ए॒त॒-
 च्छ्रो॒त्रं य॒द्वल्मी॑कोऽग्निं पु॒री॒ष्य॒-म॒ङ्गि॒र॒स्वद्-भ॑रिष्याम् इति॑ वल्मीकव॒पामु॑प॒ तिष्ठ॑ते सा॒क्षादे॒व प्र॒जाप॑तये
 प्र॒तिप्रो॑च्या॒ग्निः सं भ॑रत्य॒ग्निं पु॒री॒ष्य॒-म॒ङ्गि॒र॒स्वद्-भ॑राम॒ इत्या॑ह॒ येन॑ स॒गं॒च्छ॑ते वा॒ज॒मे॒वा॒स्य॑ वृ॒द्धे ऽन्व॒-
 ग्नि॒रु॒षसा॑म॒ग्रं - []

Pada Paata

सृगच्छतु इति सं - गच्छते । वाजम् । एव । अस्य । वृद्धे । प्रजापतय इति प्रजा - पतये
 । प्रतिप्रोच्येति प्रति - प्रोच्यं । अग्निः । सभृत्य इति सं - भृत्यः । इति । आहुः । इयम्
 । वै । प्रजापतिरिति प्रजा-पतिः । तस्याः । एतत् । श्रोत्रम् । यत् । वल्मीकः । अग्निम्
 । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । भरिष्यामः । इति । वल्मीकवृषामिति वल्मीक - वृषाम् । उपेति
 । तिष्ठते । साक्षादिति स-अक्षात् । एव । प्रजापतय इति प्रजा - पतये । प्रतिप्रोच्येति प्रति
 - प्रोच्यं । अग्निम् । समिति । भरति । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । भरामः । इति
 । आह । येन । सृगच्छतु इति सं-गच्छते । वाजम् । एव । अस्य । वृद्धे । अन्विति ।
 अग्निः । उषसाम् । अग्रम् ।

10 TS 5.1.2.6**TS 5.1.2.6****Samhita Paata**

मख्यदित्याहा-नुख्यात्या आगत्य वाज्यद्धन आक्रम्य वाजिन् पृथिवीमित्याहेच्छत्येवैनं पूर्वया विन्द-
 त्युत्तरया द्वाभ्यामा क्रमयति प्रतिष्ठित्या अनुरूपाभ्यां तस्मादनुरूपाः पशवः प्रजायन्ते द्यौस्ते पृष्ठं
 पृथिवी सुधस्थमित्याहेभ्यो वा एतं लोकेभ्यः प्रजापतिः समैरयद् रूपमेवास्त्यै-तन्महिमानं व्याचष्टे
 वृज्री वा () एष यदश्वो दुद्-भिरन्यतोदद्भ्यो भूयां लोमभिरुभयादद्भ्यो यं द्विष्यात् तमधस्पदं
 ध्यायेद्-वज्रेणैवैनं स्तृणुते ॥

Pada Paata

अ॒ख्यत् । इति॑ । आ॒ह । अनु॑ख्यात्या॒ इत्यनु॑ - ख्या॒त्यै । आ॒गत्येत्या॑ - गत्य॑ । वा॒जी ।
 अ॒द्धनः॑ । आ॒क्रम्येत्या॑ - क्रम्य॑ । वा॒जिन् । पृ॒थि॒वीम् । इति॑ । आ॒ह । इ॒च्छति॑ । ए॒व ।
 ए॒नम् । पूर्॒वया॑ । वि॒न्दति॑ । उत्त॑रयेत्युत् - त॒रया॑ । द्वा॒भ्याम् । एति॑ । क्र॒मय॑ति । प्र॒ति॒ष्ठित्या॑
 इति॑ प्र॒ति - स्थि॒त्यै । अनु॑रूपाभ्या॒मित्यनु॑ - रू॒पाभ्या॑म् । तस्मा॑त् । अनु॑रूपा॒ इत्यनु॑-रू॒पाः ।
 प॒शवः॑ । प्रेति॑ । जा॒यन्ते॑ । द्यौः । ते । पृ॒ष्ठम् । पृ॒थि॒वी । स॒धस्थ॑मिति॑ स॒ध - स्थ॑म् । इति॑
 । आ॒ह । ए॒भ्यः । वै । ए॒तम् । लो॒केभ्यः॑ । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । स॒मिति॑ । ऐ॒रय॑त्
 । रू॒पम् । ए॒व । अ॒स्य । ए॒तत् । म॒हि॒मान॑म् । व्याच॑ष्ट इति॑ वि - आच॑ष्टे । व॒ज्री । वै
 () । ए॒षः । यत् । अ॒श्वः । दु॒द्भिरिति॑ दत् - भिः । अ॒न्यतो॑दद्भ्य॒ इत्य॒न्यतो॑दत्-भ्यः ।
 भू॒यान् । लो॒मंभिरिति॑ लो॒मं-भिः । उ॒भया॑दद्भ्य॒ इत्यु॑भयादत् - भ्यः । यम् । द्वि॒ष्यात् । तम्
 । अ॒ध॒स्प॒दमित्य॑धः - प॒दम् । ध्या॒येत् । व॒ज्रेण॑ । ए॒व । ए॒नम् । स्तृ॒णुते॑ ॥

11 TS 5.1.3.1**TS 5.1.3.1****Samhita Paata**

उत्क्रा॒मो-द॑क्र॒मीदिति॑ द्वा॒भ्यामु॒त्क्र॑मयति॑ प्र॒ति॒ष्ठित्या॑ अनु॑रूपाभ्यां॑ तस्मा॑दनु॑रूपाः प॒शवः॑ प्र॒जाय॑न्ते
 ऽप॒ उप॑ सृजति॑ यत्र॑ वा आप॑ उप॒ गच्छ॑न्ति तदोष॑धयः॒ प्र॒ति॑ तिष्ठ॒न्त्योष॑धीः प्र॒ति॒तिष्ठ॑न्तीः प॒शवो॑ऽनु
 प्र॒ति॑ तिष्ठन्ति॑ प॒शून्, य॒ज्ञो य॒ज्ञं य॒जमानो॑ य॒जमानं॑ प्र॒जास्तस्मा॑दुप॑ उप॒ सृजति॑ प्र॒ति॒ष्ठित्यै॑ यद॑द्भ्यु-
 र॒नु॒ग्रावाहु॑तिं जुहु॒यादु॒न्धो ऽद्भ्युः॑ - []

Pada Paata

उदिति॑ । क्राम॑ । उदिति॑ । अ॒क्रमी॑त् । इति॑ । द्वाभ्या॑म् । उदिति॑ । क्रम॑यति । प्रति॑ष्ठित्या
 इति॑ प्रति - स्थि॑त्यै । अनु॑रूपाभ्यामित्यनु॑-रूपाभ्याम् । तस्मा॑त् । अनु॑रूपा इत्यनु॑-रूपाः ।
 प॒शवः॑ । प्रेति॑ । जा॒यन्ते॑ । अ॒पः । उपेति॑ । सृ॒जति॑ । यत्र॑ । वै । आपः॑ । उ॒प॒गच्छ॑न्तीत्युप
 - गच्छ॑न्ति । तत् । ओष॑धयः । प्रतीति॑ । तिष्ठ॑न्ति । ओष॑धीः । प्र॒ति॒तिष्ठ॑न्तीरिति॑ प्रति -
 तिष्ठ॑न्तीः । प॒शवः॑ । अनु॑ । प्रतीति॑ । तिष्ठ॑न्ति । प॒शून् । य॒ज्ञः । य॒ज्ञम् । यज॑मानः ।
 यज॑मानम् । प्र॒जा इति॑ प्र-जाः । तस्मा॑त् । अ॒पः । उपेति॑ । सृ॒जति॑ । प्रति॑ष्ठित्या इति॑ प्रति
 - स्थि॑त्यै । यत् । अ॒द्भ्युः । अ॒न॒ग्रौ । आहु॑तिमित्या - हु॒तिम् । जुहु॑यात् । अ॒न्धः । अ॒द्भ्युः ।

12 TS 5.1.3.2**TS 5.1.3.2****Samhita Paata**

स्याद्-रक्षा॑ंसि य॒ज्ञः ह॑न्युर॒हिर॑ण्यमुपास्य॑ जुहोत्य॒ग्नि॒वत्ये॒व जु॑होति॒ नान्धो॑-ऽद्भ्यु॑र्भवति॒ न य॒ज्ञः
 रक्षा॑ंसि घ्नन्ति॒ जिघ॑र्म्य॒ग्निं मन॑सा घृतेनेत्या॑ह॒ मन॑सा हि पुरु॑षो य॒ज्ञम॑भिगच्छति॒ प्रति॑क्ष्यन्तं भुव॑ना-
 नि वि॒श्वेत्या॑ह॒ सर्व॑ः ह्येष॑ प्र॒त्यङ् क्षेति॑ पृथुं ति॒रश्वा वय॑सा बृह॑न्तमित्या॒हाऽल्पो॑ ह्येष॑ जा॒तो म॒हान् - []

Pada Paata

स्या॑त् । रक्षा॑ंसि । य॒ज्ञम् । ह॒न्युः । हिर॑ण्यम् । उ॒पा॒स्येत्यु॑प - अ॒स्य॑ । जु॒होति॑ । अ॒ग्नि॒व-
 तीत्य॑ग्नि - वति॑ । ए॒व । जु॒होति॑ । न । अ॒न्धः । अ॒द्भ्युः । भव॑ति । न । य॒ज्ञम् । रक्षा॑ंसि

। घृन्ति । जिघर्मि । अग्निम् । मनसा । घृतेन । इति । आह । मनसा । हि । पुरुषः ।
युग्म् । अभिगच्छतीत्यभि - गच्छति । प्रतिक्ष्यन्तमिति प्रति - क्ष्यन्तम् । भुवनानि । विश्वा ।
इति । आह । सर्वम् । हि । एषः । प्रत्यङ् । क्षेति । पृथुम् । तिरश्चा । वयसा । बृहन्तम्
। इति । आह । अल्पः । हि । एषः । जातः । महान् ।

13 TS 5.1.3.3

TS 5.1.3.3

Samhita Paata

भवति व्यचिष्टमन्नं रभसं विदानमित्याहा ऽन्नमेवाऽस्मै स्वदयति सर्वमस्मै स्वदते य एवं वेदा
ऽऽ*त्वा जिघर्मि वचसा घृतेनेत्याह तस्माद्-यत् पुरुषो मनसा-ऽभिगच्छति तद्-वाचा वेदत्य रक्ष-
सेत्याह रक्षसामपहत्यै मर्यश्रीः स्पृहयद्-वर्णो अग्निरित्याहा-पंचितिमेवा-ऽस्मिन् दधात्य-पंचितिमान्
भवति य एवं - []

Pada Paata

भवति । व्यचिष्टम् । अन्नम् । रभसम् । विदानम् । इति । आह । अन्नम् । एव । अस्मै ।
स्वदयति । सर्वम् । अस्मै । स्वदते । यः । एवम् । वेद । एति । त्वा । जिघर्मि । वचसा ।
घृतेन । इति । आह । तस्मात् । यत् । पुरुषः । मनसा । अभिगच्छतीत्यभि - गच्छति । तत्
। वाचा । वेदति । अरक्षसा । इति । आह । रक्षसाम् । अपहत्या इत्यप - हृत्यै । मर्यश्रीरिति
मर्य - श्रीः । स्पृहयद्-वर्ण इति स्पृहयत्-वर्णः । अग्निः । इति । आह । अपंचितिमित्यप-
चितिम् । एव । अस्मिन् । दधाति । अपंचितिमानित्यपंचिति - मान् । भवति । यः । एवम् ।

14 TS 5.1.3.4

TS 5.1.3.4

Samhita Paata

वेद॑ मन॑सा॒ त्वै॑ तामा॑प्तुम॒र॒हति॑ याम॑द्ध॒र्युर॑न॒ग्रावा॑हुतिं जुहोति॑ मन॑स्वती॒भ्यां जुहो॑त्याहु॒त्यो॒रा॒स्यै॑ द्वाभ्यां॑
प्रति॑ष्ठित्यै य॒ज्ञ॒मुखे॑ य॒ज्ञ॒मुखे॑ वै क्रि॒यमा॑णे य॒ज्ञः॑ रक्षा॑सि जिघा॑सि सन्त्ये॒तर॒हि॒ खलु॑ वा ए॒तद्-य॒ज्ञ॒मुखं॑
य॒र॒ह्ये॒न॒दाहु॑तिरश्रुते परि॑ लिखति॑ रक्ष॑साम॒प॒ह॒त्यै तिसृ॑भिः परि॑ लिखति॑ त्रि॒वृ॒द्धा अ॒ग्नि॒र्यावा॑ने॒वा-
ऽग्नि॑स्तस्मा॒द्-रक्षा॑स्य॒प॒ हन्ति॑ - []

Pada Paata

वेद॑ । मन॑सा । तु । वै । ताम् । आ॑प्तुम् । अ॒र॒ह॒ति॑ । याम् । अ॒द्ध॒र्युः॑ । अ॒न॒ग्रा॑ ।
आहु॑तिमित्या - हु॒तिम् । जुहो॑ति । मन॑स्वती॒भ्याम् । जुहो॑ति । आहु॑त्यो॒रित्या - ह॒त्योः॑ । आ॒स्यै॑
। द्वाभ्या॑म् । प्रति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्रति॑ - स्थि॒त्यै । य॒ज्ञ॒मुखे॑ य॒ज्ञ॒मुख॑ इति॑ य॒ज्ञ॒मुखे॑ - य॒ज्ञ॒मुखे॑ । वै ।
क्रि॒यमा॑णे । य॒ज्ञम् । रक्षा॑सि । जिघा॑स॒न्ति । ए॒तर॒हि॑ । खलु॑ । वै । ए॒तत् । य॒ज्ञ॒मुखमि॑ति
य॒ज्ञ - मुखम् । य॒र॒हि॑ । ए॒न॒त् । आहु॑तिरित्या - हु॒तिः । अ॒श्रु॒ते । परि॑ति । लि॒ख॒ति॑ ।
रक्ष॑साम् । अ॒प॒ह॒त्या॒ इत्य॑प॒ - ह॒त्यै । तिसृ॑भिरिति॑ तिसृ॑ - भिः । परि॑ति । लि॒ख॒ति॑ । त्रि॒वृ॒दि॒-
ति॑ त्रि॒ - वृत् । वै । अ॒ग्निः । या॒वान् । ए॒व । अ॒ग्निः । तस्मा॑त् । रक्षा॑सि । अ॒पे॒ति॑ । ह॒न्ति॑ ।

15 TS 5.1.3.5

TS 5.1.3.5

Samhita Paata

गायत्रिया परिं लिखति तेजो वै गायत्री तेजसैवैनं परिगृह्णाति त्रिष्टुभा परिं लिखतीन्द्रियं वै त्रिष्टुगिन्द्रियेणैवैनं परिं गृह्णात्यनुष्टुभा परिं लिखत्यनुष्टुप् सर्वाणि छन्दांसि परिभूः पर्याप्त्यै मद्ध्यतोऽनुष्टुभा वाग्वा अनुष्टुप् तस्मात् मद्ध्यतो वाचा वदामो गायत्रिया प्रथमया परिं लिखत्यथाऽनुष्टुभाऽथ त्रिष्टुभा तेजो वै गायत्री () यज्ञोऽनुष्टुगिन्द्रियं त्रिष्टुप् तेजसा चैवेन्द्रियेण चोभयतो यज्ञं परिं गृह्णाति ॥

Pada Paata

गायत्रिया । परीतिं । लिखति । तेजः । वै । गायत्री । तेजसा । एव । एनम् । परीतिं । गृह्णाति । त्रिष्टुभा । परीतिं । लिखति । इन्द्रियम् । वै । त्रिष्टुक् । इन्द्रियेण । एव । एनम् । परीतिं । गृह्णाति । अनुष्टुभेत्यनु - स्तुभा । परीतिं । लिखति । अनुष्टुबित्यनु - स्तुप् । सर्वाणि । छन्दांसि । परिभूरितिं परि - भूः । पर्याप्त्या इति परिं - आप्त्यै । मद्ध्यतः । अनुष्टुभेत्यनु - स्तुभा । वाक् । वै । अनुष्टुबित्यनु - स्तुप् । तस्मात् । मद्ध्यतः । वाचा । वदामः । गायत्रिया । प्रथमया । परीतिं । लिखति । अथ । अनुष्टुभेत्यनु - स्तुभा । अथ । त्रिष्टुभा । तेजः । वै । गायत्री () । यज्ञः । अनुष्टुगित्यनु - स्तुक् । इन्द्रियम् । त्रिष्टुप् । तेजसा । च । एव । इन्द्रियेण । च । उभयतः । यज्ञम् । परीतिं । गृह्णाति ॥

16 TS 5.1.4.1

TS 5.1.4.1

Samhita Paata

देवस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒स॒व इति॑ ख॒नति॑ प्र॒सू॒त्या अथो॑ धूम॒मे॒वैतेन॑ ज॒नयति॑ ज्योति॑ष्मन्तं त्वाऽग्ने॑ सु॒प्र॒ती॒क॒मि॒त्याह॑ ज्योति॑रे॒वैतेन॑ ज॒नयति॑ सोऽग्नि॑र्जा॒तः प्र॒जाः शु॒चाऽऽर्प॑यत् तं दे॒वा अ॒र्द्ध॒र्चेना॑-श॒मय॑च्छिवं
प्र॒जाभ्योऽहि॑ः स॒न्त॒मि॒त्याह॑ प्र॒जाभ्य॑ ए॒वैनः॑ श॒मयति॑ द्वाभ्या॑ ख॒नति॑ प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या अ॒पां पृ॒ष्ठम॒सीति॑
पुष्कर॑प॒र्णमा - []

Pada Paata

दे॒वस्य॑ । त्वा । स॒वि॒तुः । प्र॒स॒व इति॑ प्र - स॒वे । इति॑ । ख॒न॒ति । प्र॒सू॒त्या इति॑ प्र -
सू॒त्यै । अथो॑ इति॑ । धूम॒म् । ए॒व । ए॒तेन॑ । ज॒न॒यति॑ । ज्योति॑ष्मन्तम् । त्वा । अ॒ग्ने ।
सु॒प्र॒ती॒क॒मि॒ति सु - प्र॒ती॒कम् । इति॑ । आ॒ह । ज्योति॑ः । ए॒व । ए॒तेन॑ । ज॒न॒यति॑ । सः ।
अ॒ग्निः । जा॒तः । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । शु॒चा । आ॒र्प॑यत् । तम् । दे॒वाः । अ॒र्द्ध॒र्चेनेत्य॑र्द्ध
- ऋ॒चेन॑ । अ॒श॒म॒य॒च्छिवम् । प्र॒जाभ्य॑ इति॑ प्र - जा॒भ्यः । अ॒हिः॑स॒न्तम् । इति॑ । आ॒ह
। प्र॒जाभ्य॑ इति॑ प्र - जा॒भ्यः । ए॒व । ए॒नम् । श॒म॒यति॑ । द्वाभ्या॑म् । ख॒न॒ति । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या
इति॑ प्र॒ति - स्थि॒त्यै । अ॒पाम् । पृ॒ष्ठम् । अ॒सि । इति॑ । पुष्कर॑प॒र्णमि॒ति पुष्कर॑ - प॒र्णम् । एति॑ ।

17 TS 5.1.4.2

TS 5.1.4.2

Samhita Paata

हरत्यपां॑ वा ए॒तत् पृ॒ष्ठं यत् पु॑ष्कर॒पर्णः॑ रू॒पेणै॑वैन॒दा ह॑रति पु॒ष्कर॒पर्णेन॑ सं भ॑रति॒ योनि॑र्वा अ॒ग्नेः
पु॑ष्कर॒पर्णः॑ स॒योनि॑मे॒वाग्निः॑ संभ॑रति कृ॒ष्णाजि॑नेन॒ संभ॑रति॒ यज्ञो वै कृ॑ष्णाजि॒नं य॒ज्ञेनै॑व य॒ज्ञः संभ॑-
रति॒ यद् ग्राम्या॑णां प॒शूनां च॑र्मणा स॒भरे॑द् ग्राम्यान् प॒शूञ्छु॑चाऽर्प॑येत् कृ॒ष्णाजि॑नेन॒ संभ॑रत्या॒रण्याने॑व
प॒शून् - []

Pada Paata

हर॒ति । अ॒पाम् । वै । ए॒तत् । पृ॒ष्ठम् । यत् । पु॒ष्कर॒पर्णमि॑ति पु॒ष्कर - पर्ण॑म् । रू॒पेण॑
। ए॒व । ए॒नत् । ए॒ति । हर॒ति । पु॒ष्कर॒पर्णेने॑ति पु॒ष्कर - पर्णे॑न॒ । समि॑ति । भ॒रति॒ ।
योनिः॑ । वै । अ॒ग्नेः । पु॒ष्कर॒पर्णमि॑ति पु॒ष्कर - पर्ण॑म् । स॒योनि॑मि॒ति स॒योनि॑म् । ए॒व ।
अ॒ग्निम् । समि॑ति । भ॒रति॒ । कृ॒ष्णाजि॑नेनेति कृष्ण॒अजि॑नेन॒ । समि॑ति । भ॒रति॒ । य॒ज्ञः ।
वै । कृ॒ष्णाजि॑नमि॒ति कृष्ण॒अजि॑नम् । य॒ज्ञेन॑ । ए॒व । य॒ज्ञम् । समि॑ति । भ॒रति॒ । यत्
। ग्राम्या॑णां । प॒शूनाम् । च॑र्मणा । स॒भरे॑दिति॒ सं - भ॑रेत् । ग्राम्यान् । प॒शून् । शु॒चा
। अ॒र्पये॑त् । कृ॒ष्णाजि॑नेनेति कृष्ण॒अजि॑नेन॒ । समि॑ति । भ॒रति॒ । आ॒रण्यान् । ए॒व । प॒शून् ।

18 TS 5.1.4.3

TS 5.1.4.3

Samhita Paata

शुचाऽर्पयति तस्मात् समावत् पशूनां प्रजायमानाना-मारण्याः पशवः कनीयांसः शुचा हृता
लोमतः संभरत्यतो ह्यस्य मेद्व्यं कृष्णाजिनं च पुष्करपर्णं च सः स्तृणातीयं वै कृष्णाजिनमसौ
पुष्करपर्ण-माभ्या-मेवैन-मुभयतः परिगृह्णात्य-ग्निदेवेभ्यो निलायत तमथर्वा-ऽन्वपश्यदथर्वा त्वा प्रथमो
निरमन्थदग्र इत्या - []

Pada Paata

शुचा । अर्पयति । तस्मात् । समावत् । पशूनाम् । प्रजायमानानामिति प्र-जायमानानाम् ।
आरण्याः । पशवः । कनीयांसः । शुचा । हि । ऋताः । लोमतः । समिति । भरति ।
अतः । हि । अस्य । मेद्व्यम् । कृष्णाजिनमिति कृष्ण - अजिनम् । च । पुष्करपर्णमिति
पुष्कर - पर्णम् । च । समिति । स्तृणाति । इयम् । वै । कृष्णाजिनमिति कृष्ण - अजिनम्
। असौ । पुष्करपर्णमिति पुष्कर - पर्णम् । आभ्याम् । एव । एनम् । उभयतः । परीति ।
गृह्णाति । अग्निः । देवेभ्यः । निलायत । तम् । अथर्वा । अन्विति । अपश्यत् । अथर्वा
। त्वा । प्रथमः । निरिति । अमन्थत् । अग्रे । इति ।

19 TS 5.1.4.4

TS 5.1.4.4

Samhita Paata

-ह॒ य ए॒वैन॑म॒न्वप॑श्यत् तेनै॒वैनः॑ संभ॑रति॒ त्वाम॑ग्रे पुष्क॑रा॒दधी॑त्याह पुष्कर॑प॒र्णे ह्ये॒नमु॑प॒श्रित॑-मवि॑न्दत्
तमु॑ त्वा दु॒द्ध्यङ्घ्रि॑रित्याह दु॒द्ध्यङ्घ्रा आ॑थर्व॒ण-स्तेज॑स्व्यासीत् तेज॑ ए॒वास्मि॑न् दधा॒ति तमु॑ त्वा पा॒थ्यो
वृषे॑त्याह॒ पूर्व॑मे॒वोदित॑-मु॒त्तरे॑णा॒भि गृ॑णाति - []

Pada Paata

आ॒ह । यः । ए॒व । ए॒नम् । अ॒न्वप॑श्य॒दित्य॑नु-अप॑श्यत् । तेन॑ । ए॒व । ए॒नम् । समि॑ति ।
भ॒रति॑ । त्वाम् । अ॒ग्रे । पुष्क॑रात् । अधी॑ति । इति॑ । आ॒ह । पुष्क॑रप॒र्ण इति॑ पुष्कर - प॒र्णे
। हि । ए॒नम् । उप॑श्रित॒मित्यु॑प - श्रित॒म् । अवि॑न्दत् । तम् । उ॒ । त्वा । दु॒द्ध्यङ्घ्रि॑ । ऋषिः
। इति॑ । आ॒ह । दु॒द्ध्यङ्घ्रि॑ । वै । आ॒थर्व॑णः । तेज॑स्वी । आ॒सीत् । तेजः॑ । ए॒व । अ॒स्मिन्
। दधा॑ति । तम् । उ॒ । त्वा । पा॒थ्यः । वृषा॑ । इति॑ । आ॒ह । पूर्व॑म् । ए॒व । उ॒दित॑म् ।
उ॒त्तरे॑णेत्युत् - त॒रेण॑ । अ॒भीति॑ । गृ॒णाति॑ ।

20 TS 5.1.4.5

TS 5.1.4.5

Pada Paata

च॒त॒सृ॒भि॒रिति॑ च॒त॒सृ॒भिः॑ । स॒मि॒ति॑ । भ॒र॒ति॑ । च॒त्वा॒रि॑ । छ॒न्दा॑ऽसि । छ॒न्दो॑भि॒रिति॑ छ॒न्दः॑-भिः
 । ए॒व । गा॒य॒त्रीभिः॑ । ब्रा॒ह्म॒णस्य॑ । गा॒य॒त्रः । हि । ब्रा॒ह्म॒णः । त्रि॒ष्टु॒ग्भि॒रिति॑ त्रि॒ष्टुक् - भिः
 । रा॒ज॒न्य॑स्य । त्रै॒ष्टु॒भः । हि । रा॒ज॒न्यः । यम् । का॒मये॑त । व॒सी॒यान् । स्या॒त् । इति॑ ।
 उ॒भ॒यी॒भिः । तस्य॑ । स॒मि॒ति॑ । भ॒रे॒त् । तेजः॑ । च॒ । ए॒व । अ॒स्मै । इ॒न्द्रि॒यम् । च॒ । स॒मी॒ची
 इति॑ । दु॒धा॒ति॑ । अ॒ष्टा॒भिः । स॒मि॒ति॑ । भ॒र॒ति॑ । अ॒ष्टाक्ष॑रेत्य॒ष्टा- अ॒क्ष॒रा । गा॒य॒त्री । गा॒य॒त्रः ।
 अ॒ग्निः । या॒वान् । ए॒व । अ॒ग्निः । तम् । स॒मि॒ति॑ । भ॒र॒ति॑ । सी॒द॑ । हो॒तुः । इति॑ () । आ॒ह
 । दे॒वताः॑ । ए॒व । अ॒स्मै । स॒मि॒ति॑ । सा॒द॒य॒ति॑ । नी॒ति॑ । हो॒ता॑ । इति॑ । म॒नु॒ष्यान् । स॒मि॒ति॑
 । सी॒द॒स्व॒ । इति॑ । व॒या॑ऽसि । ज॒नि॒ष्व । हि । जे॒न्यः । अ॒ग्रे । अ॒ह्ना॑म् । इति॑ । आ॒ह ।
 दे॒वम॑नु॒ष्या॒निति॑ दे॒व - म॒नु॒ष्यान् । ए॒व । अ॒स्मै । स॒स॑न्ना॒निति॑ सं - स॒न्ना॒न् । प्रेति॑ । ज॒न॒य॒ति॑ ॥

21 TS 5.1.5.1**TS 5.1.5.1****Samhita Paata**

क्रू॒रमि॑व वा अ॒स्या ए॒तत् क॑रोति॒ यत् ख॑न॒त्यप॑ उप॒ सृ॒ज॒त्यापो॑ वै शा॒न्ताः शा॒न्ताभि॑रे॒वाऽस्यै॑ शुचः॑
 श॒मय॑ति॒ सं ते वा॒युर्मा॑त॒रिश्वा॑ द॒धा॒त्वित्या॑ह प्रा॒णो वै वा॒युः प्रा॒णेनै॑वा॒स्यै प्रा॒णः सं द॑धाति॒ सं ते
 वा॒युरि॑त्या॒ह तस्मा॑द्-वा॒युप्र॑च्युता दि॒वो वृ॑ष्टि॒रीर्ते॑ तस्मै॑ च दे॒वि व॑ष॒डस्तु॑ - []

Pada Paata

क्रूरम् । इव । वै । अस्याः । एतत् । करोति । यत् । खनन्ति । अपः । उपेति । सृजति । आपः । वै । शान्ताः । शान्ताभिः । एव । अस्यै । शुचम् । शमयति । समिति । ते । वायुः । मातरिश्वा । दुधातु । इति । आह । प्राण इति प्र - अनः । वै । वायुः । प्राणेनेति प्र - अनेन । एव । अस्यै । प्राणमिति प्र - अनम् । समिति । दुधाति । समिति । ते । वायुः । इति । आह । तस्मात् । वायुप्रच्युतेति वायु - प्रच्युता । दिवः । वृष्टिः । ईर्ते । तस्मै । च । देवि । वषट् । अस्तु ।

22 TS 5.1.5.2

TS 5.1.5.2

Samhita Paata

तुभ्यमित्याह षड्वा ऋतवं ऋतुष्वेव वृष्टिं दधाति तस्मात् सर्वानृतून् वरुषति यद्-वषट्कुर्याद्-यातयामाऽस्य वषट्कारः स्याद्यन्न वषट्कुर्याद् रक्षांसि यज्ञं हन्युर्वडित्याह परोक्षमेव वषट् करोति नास्यं यातयामा वषट्कारो भवति न यज्ञं रक्षांसि घ्नन्ति सुजातो ज्योतिषा सहेत्यनुष्टुभोपं नह्यत्यनुष्टु - []

Pada Paata

तुभ्यम् । इति । आह । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुषु । एव । वृष्टिम् । दुधाति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । वरुषति । यत् । वषट्कुर्यादिति वषट् - कुर्यात् । यातयामेति यात - यामा । अस्य । वषट्कार इति वषट् - कारः । स्यात् । यत् । न । वषट्कुर्यादिति वषट् - कुर्यात् ।

रक्षा॑सि । यु॒ज्म् । ह॒न्युः । वट् । इति॑ । आ॒ह । प॒रोक्ष॑मिति॑ परः - अक्ष॑म् । ए॒व । वषट् ।
 । क॒रोति॑ । न । अ॒स्य । या॒तया॑मेति॑ या॒त - या॒मा । व॒षट्कार॑ इति॑ वषट् - का॒रः । भ॒वति॑
 । न । यु॒ज्म् । रक्षा॑सि । घ्नन्ति॑ । सु॒जा॑त॒ इति॑ सु - जा॒तः । ज्योति॑षा । स॒ह । इति॑ ।
 अ॒नुष्टु॑भेत्यनु - स्तुभा॑ । उपेति॑ । न॒ह्यति॑ । अ॒नुष्टु॑बित्यनु - स्तुप् ।

23 TS 5.1.5.3

TS 5.1.5.3

Samhita Paata

-फ॒सर्वा॑णि छ॒न्दा॑सि॒ छ॒न्दा॑सि॒ खलु॑ वा अ॒ग्नेः प्रि॒या त॒नूः प्रि॒ययै॑वैनं॑ त॒नुवा॑ परि॑ दधाति॑ वेदु॑को
 वासो॑ भवति॑य ए॒वं वेद॑ वारु॒णो वा अ॒ग्निरु॑प॒नद्ध॑ उदु॑ तिष्ठ॑ स्व॒द्धरो॑र्द्ध ऊ॒ षुणं॑ ऊ॒तय॑ इति॑ सा॒वित्री॑भ्या॒-
 मुत् तिष्ठति॑ स॒वितृ॑प्र॒सूत॑ ए॒वास्यो॑र्द्धा व॒रुण॑मे॒निमु॒थृ सृ॑जति॑ द्वाभ्यां॑ प्र॒तिष्ठि॑त्यै स जा॒तो गर्भो॑ असि॑ - []

Pada Paata

स॒र्वा॑णि । छ॒न्दा॑सि॒ छ॒न्दा॑सि॒ खलु॑ । वै । अ॒ग्नेः । प्रि॒या । त॒नूः । प्रि॒यया॑ । ए॒व
 । ए॒नम् । त॒नुवा॑ । प॒रीति॑ । द॒धाति॑ । वेदु॑कः । वासः॑ । भ॒वति॑ । यः । ए॒वम् । वेद॑ ।
 वा॒रुणः॑ । वै । अ॒ग्निः । उ॒प॒नद्ध॑ इत्यु॒प - न॒द्धः । उ॒दि॒ति । उ॒ । तिष्ठ॑ । स्व॒द्धरे॑ति॒ सु - अ॒द्धर॑
 । ऊ॒र्द्धः । उ॒ । स्वि॒ति । नः॑ । ऊ॒तयै॑ । इति॑ । सा॒वित्री॑भ्या॑म् । उ॒दि॒ति । तिष्ठ॑ति ।
 स॒वितृ॑प्र॒सूत॑ इति॑ स॒वितृ॑ - प्र॒सूतः॑ । ए॒व । अ॒स्य । ऊ॒र्ध्वा॑म् । व॒रुण॑मे॒निमि॑ति॒ वरुण॑ - मे॒निम् ।
 उ॒दि॒ति । सृ॑जति॑ । द्वाभ्या॑म् । प्र॒तिष्ठि॑त्या॒ इति॑ प्र॒ति - स्थि॑त्यै । सः । जा॒तः । गर्भः॑ । अ॒सि ।

24 TS 5.1.5.4

TS 5.1.5.4

Samhita Paata

रोद॑स्यो॒रित्या॑हे॒मे वै रोद॑सी॒ तयो॑रे॒ष गर्भो॑ यद॒ग्नि-स्तस्मा॑-दे॒वमा॒हाग्रे॑ चारु॑र्विभृ॒त ओष॑धी॒ष्वित्या॑ह॒ यदा
ह्येतं॑ वि॒भर॑न्त्यथ॒ चारु॑तरो॒ भव॑ति॒ प्र मा॒तृभ्यो॑ अधि॒ कर्नि॑क्रदद्-गा॒ इत्या॒हौष॑धयो॒ वा अ॑स्य मा॒तर-
स्ताभ्य॑ ए॒वैनं॑ प्र॒च्याव॑यति॒ स्थि॒रो भ॑व॒ वी॒ङ्मङ्ग॑ इति॒ गर्द॑भ आ सा॑दयति॒ - []

Pada Paata

रोद॑स्योः । इति॑ । आ॒ह । इ॒मे इति॑ । वै । रोद॑सी॒ इति॑ । तयोः॑ । ए॒षः । गर्भः॑ । यत्
। अ॒ग्निः । तस्मा॑त् । ए॒वम् । आ॒ह । अ॒ग्रे । चारुः॑ । विभृ॑त् इति॒ वि - भृ॑तः । ओष॑धीषु
। इति॑ । आ॒ह । यदा॑ । हि । ए॒तम् । वि॒भर॑न्तीति॒ वि - भर॑न्ति । अथ॑ । चारु॑तर॒ इति॑
चारु॑ - तरः॑ । भव॑ति । प्रेति॑ । मा॒तृभ्य॑ इति॒ मा॒तृ - भ्यः॑ । अधी॑ति । कर्नि॑क्रदत् । गाः
। इति॑ । आ॒ह । ओष॑धयः । वै । अ॒स्य । मा॒तरः॑ । ताभ्यः॑ । ए॒व । ए॒नम् । प्रेति॑
। च्या॒व॒यति॑ । स्थि॒रः । भ॒व । वी॒ङ्मङ्ग॑ इति॒ वी॒डु - अ॒ङ्गः । इति॑ । गर्द॑भे । एति॑ । सा॒द॒यति॑ ।

25 TS 5.1.5.5

TS 5.1.5.5

Samhita Paata

सं न॑ह्यत्ये॒वैनमे॒तया॑ स्थे॒म्ने गर्द॑भेन॒ संभ॑रति॒ तस्मा॑द् गर्द॒भः प॑शूनां भार॒भारि॑तमो गर्द॒भेन॒ सं भ॑रति॒ त-
स्मा॑द् गर्द॒भोऽप्य॑नालेशे-ऽत्य॒न्यान् प॑शून् मे॒घत्य॑न्नः॒ ह्येने॑ना॒ऽर्कः॒ सुभ॑रन्ति॒ गर्द॑भेन॒ संभ॑रति॒ तस्मा॑द्
गर्द॒भो द्वि॑रेताः सन् कनि॑ष्ठं प॒शूनां प्र॑जायते॒ऽग्नि॒र॒ह्यस्य॑ योनिं॑ निर्द॒हति॑ प्र॒जासु॑ वा एष॒ एत॑र॒ह्यारू॑ढः
- []

Pada Paata

समि॑ति । न॒ह्यति॑ । ए॒व । ए॒नम् । ए॒तया॑ । स्थे॒म्ने । गर्द॑भेन॒ । समि॑ति । भ॒रति॑ । तस्मा॑त्
। गर्द॑भः । प॒शूनाम् । भार॒भारि॑तम् इति॑ भार॒भारि॑ - तम् । गर्द॑भेन॒ । समि॑ति । भ॒रति॑ ।
तस्मा॑त् । गर्द॑भः । अपी॑ति । अ॒नालेश॑ इत्य॒ना - लेशे॑ । अती॑ति । अ॒न्यान् । प॑शून् ।
मे॒घति॑ । अ॒न्नम् । हि । ए॒नेन॒ । अ॒र्कम् । सुभ॑रन्तीति॑ सं - भ॑रन्ति । गर्द॑भेन॒ । समि॑ति ।
भ॒रति॑ । तस्मा॑त् । गर्द॑भः । द्वि॑रेता इति॑ द्वि॒रेताः । सन् । कनि॑ष्ठम् । प॒शूनाम् । प्रेति॑ ।
जा॒यते॑ । अ॒ग्निः । हि । अ॒स्य । योनि॑म् । निर्द॒हति॑ निः - द॒हति॑ । प्र॒जास्वि॑ति प्र - जासुं
। वै । ए॒षः । ए॒तर॒हि । आरू॑ढ इत्या - रू॒ढः ।

26 TS 5.1.5.6

TS 5.1.5.6

Samhita Paata

स ई॒श्वरः प्र॑जाः शु॒चा प्र॑दहः शि॒वो भ॑व प्र॒जाभ्य॑ इत्या॒ह प्र॑जाभ्य॑ ए॒वैनः॑ शमयति॒ मानु॑षीभ्य॒स्त्वम॑ङ्गिर॒
इत्या॒ह मान॑व्यो हि प्र॒जा मा द्यावा॑पृथि॒वी अ॒भि शू॑शुचो॒ माऽन्तरि॑क्षं मा वन॒स्पती॑नित्या॒हैभ्य॑ ए॒वैनः॑

लोकेभ्यः शमयति प्रैतुं वाजी कर्निक्रदुदित्याह वाजी ह्येष नानदुद्-रासंभः पत्वेत्या - []

Pada Paata

सः । ईश्वरः । प्रजा इति प्र - जाः । शुचा । प्रदह इति प्र-दहः । शिवः । भव । प्रजाभ्य
इति प्र - जाभ्यः । इति । आह । प्रजाभ्य इति प्र - जाभ्यः । एव । एनम् । शमयति ।
मानुषीभ्यः । त्वम् । अङ्गिरः । इति । आह । मानव्यः । हि । प्रजा इति प्र - जाः ।
मा । द्यावापृथिवी इति द्यावा - पृथिवी । अभीति । शूशुचः । मा । अन्तरिक्षम् । मा ।
वनस्पतीन् । इति । आह । एभ्यः । एव । एनम् । लोकेभ्यः । शमयति । प्रैति । एतु ।
वाजी । कर्निक्रदत् । इति । आह । वाजी । हि । एषः । नानदत् । रासंभः । पत्वा । इति ।

27 TS 5.1.5.7

TS 5.1.5.7

Samhita Paata

-ह रासंभ इति ह्येतमृषयोऽवदन् भरन्नग्निं पुंरीष्यमित्याहाऽग्निः ह्येष भरति मा पाद्यायुषः पुरेत्या-
हाऽऽयुरेवाऽस्मिन् दधाति तस्माद् गर्दभः सर्वमायुरेति तस्माद् गर्दभे पुराऽऽयुषः प्रमीते बिभ्यति
वृषाऽग्निं वृषेणं भरन्नित्याह वृषा ह्येष वृषाऽग्निरपां गर्भः - []

Pada Paata

आ॒ह । रा॒स॒भः । इति॑ । हि । ए॒तम् । ऋ॒ष॒यः । अ॒व॒द॒न् । भ॒र॒न् । अ॒ग्नि॒म् । पु॒री॒ष्य॑म् ।
 इति॑ । आ॒ह । अ॒ग्नि॒म् । हि । ए॒षः । भ॒र॒ति । मा । पा॒दि । आ॒यु॒षः । पु॒रा । इति॑ ।
 आ॒ह । आ॒युः । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । दु॒धा॒ति । त॒स्मा॑त् । ग॒र्द॒भः । स॒र्व॑म् । आ॒युः । ए॒ति
 । त॒स्मा॑त् । ग॒र्द॒भे । पु॒रा । आ॒यु॒षः । प्र॒मी॒त॒ इति॑ प्र॒मी॒ते । बि॒भ्य॒ति । वृ॒षा॑ । अ॒ग्नि॒म् ।
 वृ॒ष॒ण॒म् । भ॒र॒न् । इति॑ । आ॒ह । वृ॒षा॑ । हि । ए॒षः । वृ॒षा॑ । अ॒ग्निः । अ॒पा॒म् । ग॒र्भ॑म् ।

28 TS 5.1.5.8

TS 5.1.5.8

Samhita Paata

स॒मु॒द्रि॒य॒-मि॒त्या॑हा॒ऽपा॑ः ह्ये॒ष ग॒र्भो॑ यद॒ग्निर॒ग्न आ॑ या॒हि वी॒त॒य॒ इति॑ वा इ॒मौ लो॒कौ व्यै॑ता॒म॒ग्न आ॑ या॒हि
 वी॒त॒य॒ इति॑ यदा॒हा ऽन॒यो॒र्लो॒क॒यो-र्वी॒त्यै प्र॒च्यु॑तो॒ वा ए॒ष आ॒य॒त॑ना॒द॒ग॑तः प्र॒ति॒ष्ठाः स ए॒त॒र्ह्य॒द्भ्यु॑
 च॒ यज॑मानं च॒ द्ध्या॒य॒त्यृ॒तः स॒त्य॒मि॒त्या॑हे॒यं वा ऋ॒त॒म॒सौ - []

Pada Paata

स॒मु॒द्रि॒य॑म् । इति॑ । आ॒ह । अ॒पा॒म् । हि । ए॒षः । ग॒र्भः । यत् । अ॒ग्निः । अ॒ग्ने॑ । ए॒ति॑
 । या॒हि । वी॒त॒ये॑ । इति॑ । वै । इ॒मौ । लो॒कौ । वी॒ति॑ । ऐ॒ता॒म् । अ॒ग्ने॑ । ए॒ति॑ । या॒हि ।
 वी॒त॒ये॑ । इति॑ । यत् । आ॒ह । अ॒न॒योः॑ । लो॒क॒योः॑ । वी॒त्या॒ इति॑ वि - इ॒त्यै । प्र॒च्यु॑त॒ इति॑
 प्र - च्यु॑तः । वै । ए॒षः । आ॒य॒त॑ना॒दि॒त्या॑ - य॒त॑नात् । अ॒ग॑तः । प्र॒ति॒ष्ठा॒मि॒ति॑ प्रति - स्था॒म्
 । सः । ए॒त॒र्हि॑ । अ॒द्भ्यु॑म् । च॒ । यज॑मानम् । च॒ । ध्या॒य॒ति॑ । ऋ॒त॒म् । स॒त्य॒म् । इति॑

। आ॒ह । इ॒यम् । वै । ऋ॒तम् । अ॒सौ ।

29 TS 5.1.5.9

TS 5.1.5.9

Samhita Paata

स॒त्यम॒नयो॒रे॒वैनं॑ प्रति॑ ष्ठा॒पय॑ति॒ नाऽऽ*ति॑मा॒च्छत्य॑द्भ॒र्युर्न॑ यज॑मानो वरु॑णो वा ए॒ष यज॑मानम॒भ्यैति॑
यदु॒ग्निरु॑प॒नद्ध॑ ओष॑धयः॒ प्रति॑ गृ॒ह्णीता॒ग्निमे॒त-मि॒त्याह॑ शान्त्यै॒ व्यस्य॑न् विश्वा॒ अम॑न्ती॒ररा॑न्ती-रि॒त्याह॑
रक्ष॑साम॒प॑ह॒त्यै नि॒षीद॑न् नो॒ अप॑ दुर्म॒तिः॑ ह॒न॒दित्या॑ह॒ प्रति॑ष्ठि॒त्या ओष॑धयः॒ प्रति॑मोद॒द्ध - []

Pada Paata

स॒त्यम् । अ॒नयोः॑ । ए॒व । ए॒नम् । प्र॒तीति॑ । स्था॒पय॑ति । न । आ॒र्तिम् । ए॒ति । ऋ॒च्छति॑
। अ॒द्भ॒र्युः । न । यज॑मानः । वरु॑णः । वै । ए॒षः । यज॑मानम् । अ॒भि । ए॒ति । ए॒ति ।
यत् । अ॒ग्निः । उ॒प॑न॒द्ध इत्यु॑प॒ - न॒द्धः । ओष॑धयः । प्र॒तीति॑ । गृ॒ह्णीत॑ । अ॒ग्निम् । ए॒तम् ।
इति॑ । आ॒ह । शान्त्यै॑ । व्यस्य॑न्निति॒ वि - अस्य॑न् । विश्वाः॑ । अम॑न्तीः । अरा॑न्तीः । इति॑
। आ॒ह । रक्ष॑साम् । अ॒प॑ह॒त्या इत्यु॑प॒ - ह॒त्यै । नि॒षीद॑न्निति॒ नि-सीद॑न् । नः॑ । अपे॑ति ।
दुर्म॒तिमिति॑ दुः - म॒तिम् । ह॒न॒त् । इति॑ । आ॒ह । प्र॒ति॑ष्ठि॒त्या इति॑ प्र॒ति - स्थि॑त्यै । ओष॑धयः
। प्र॒तीति॑ । मो॒द॒द्धम् ।

30 TS 5.1.5.10

TS 5.1.5.10

Samhita Paata

मेन॒मित्या॒हौष॑धयो॒ वा अ॒ग्नेर्भा॑ग॒धेयं॑ ताभि॒रेवै॑नः॒ सम॑र्द्धयति॒ पुष्पा॑वतीः सु॒पिप्प॒ला इत्या॑ह॒ तस्मा॑दोष॑-
धयः॒ फलं॑ गृह्णन्त्य॒ यं वो॒ गर्भं॑ ऋ॒त्वियः॑ प्र॒त्नः॒ सु॒धस्थ॑मा-ऽस॒ददित्या॑ह॒ याभ्य॑ ए॒वैनं॑ प्र॒च्याव॑यति
तास्वे॒वैनं॑ प्रति॒ष्ठाप॑यति॒ द्वाभ्या॑मु॒पाव॑हरति॒ प्रति॑ष्ठित्यै ॥

Pada Paata

ए॒नम् । इति॑ । आ॒ह । ओष॑धयः । वै । अ॒ग्नेः । भा॒ग॒धेय॑मिति॒ भाग॑ - धेय॑म् । ताभिः
। ए॒व । ए॒नम् । समि॑ति । अ॒र्द्धय॑ति । पुष्पा॑वती॒रिति॑ पुष्पं - व॒तीः । सु॒पिप्प॒ला इति॑
सु-पि॒प्प॒लाः । इति॑ । आ॒ह । तस्मा॑त् । ओष॑धयः । फल॑म् । गृह्ण॑न्ति । अ॒यम् । वः ।
गर्भः॑ । ऋ॒त्वियः॑ । प्र॒त्नम् । सु॒धस्थ॑मिति॒ सुध॑ - स्थम् । एति॑ । अ॒स॒दत् । इति॑ । आ॒ह
। याभ्यः॑ । ए॒व । ए॒नम् । प्र॒च्याव॑यतीति॒ प्र - च्या॑वयति । तासु॑ । ए॒व । ए॒नम् । प्र-
तीति॑ । स्था॒प॒यति॑ । द्वाभ्या॑म् । उ॒पाव॑ह॒रतीत्यु॑प - अव॑हरति । प्रति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्रति॑ - स्थि॒त्यै ॥

31 TS 5.1.6.1

TS 5.1.6.1

Samhita Paata

वा॒रु॒णो वा अ॒ग्नि॒रुप॑नद्धो वि पाज॑सेति॒ विस्र॑सयति सवि॒तृप्र॑सूत ए॒वास्य॑ विषू॑चीं वरु॒णमे॑निं वि॒-
सृ॑जत्य॒प उप॑ सृज॒त्यापो॒ वै शान्ताः॑ शान्ताभिरे॒वास्य॑ शुच॑ शमयति तिसृ॒भिरु॑प॑ सृजति त्रिवृ॒द्धा
अ॒ग्निर्यावा॑नेवा॒ग्निस्तस्य॑ शुच॑ शमयति मि॒त्रः स॒सृज्य॑ पृथि॒वीमित्या॑ह मि॒त्रो वै शि॒वो दे॒वानां॑ तेनै॒वै
- []

Pada Paata

वा॒रु॒णः । वै । अ॒ग्निः । उप॑नद्ध इत्युप॑ - नद्धः । वी॒तिं । पाज॑सा । इति॑ । वी॒तिं । स्र॑सयति
। सवि॒तृप्र॑सूत इति॑ सवि॒तृ - प्र॑सूतः । ए॒व । अ॒स्य । विषू॑चीम् । वरु॒णमे॑निमिति॑ वरु॒ण - मे॑निम्
। वी॒तिं । सृज॑ति । अ॒पः । उपे॑ति । सृज॑ति । आपः॑ । वै । शान्ताः॑ । शान्ताभिः॑ । ए॒व ।
अ॒स्य । शुच॑म् । शम॑यति । तिसृ॒भिरिति॑ तिसृ॒ - भिः । उपे॑ति । सृज॑ति । त्रिवृ॒दिति॑ त्रि - वृत्
। वै । अ॒ग्निः । यावा॑न् । ए॒व । अ॒ग्निः । तस्य॑ । शुच॑म् । शम॑यति । मि॒त्रः । स॒सृज्ये॑ति सं - सृज्यं । पृथि॒वीम् । इति॑ । आ॒ह । मि॒त्रः । वै । शि॒वः । दे॒वानां॑ । तेन॑ । ए॒व ।

32 TS 5.1.6.2

TS 5.1.6.2

Samhita Paata

-नः सः सृजति शान्त्यै यद्वा॒म्याणां॑ पात्रा॑णां क॒पालैः॑ स॒सृजेद्-ग्रा॒म्याणि॑ पात्रा॑णि शुचाऽर्पये॒दर्म-
क॒पालैः॑ सः सृजत्ये॒तानि॑ वा अ॒नुप॑जीवनी॒यानि॑ तान्ये॒व शुचाऽर्पय॑ति शर्कराभिः सः सृजति धृत्या
अथो॑ श॒त्वायां॑ जलो॒मैः सः सृजत्ये॒षा वा अ॒ग्नेः प्रि॒या त॒नूर्यदु॑जा प्रि॒ययै॒वैनं॑ त॒नुवा॑ सः सृजत्यथो

तेजसा कृष्णाजिनस्य लोमभिः स३ - []

Pada Paata

ए॒न॒म् । स॒मि॒ति॑ । सृ॒ज॒ति॑ । शान्त्यै॑ । यत् । ग्रा॒म्याणा॑म् । पात्रा॑णाम् । क॒पालैः॑ । स३-
 सृ॒जे॒दि॒ति॑ सं - सृ॒जेत् । ग्रा॒म्याणि॑ । पात्रा॑णि । शु॒चा । अ॒र्प॒येत् । अ॒र्म॒क॒पा॒लैरि॒त्य॒र्म॒क॒पा॒लैः
 । स॒मि॒ति॑ । सृ॒ज॒ति॑ । ए॒तानि॑ । वै । अ॒नु॒प॒जी॒व॒नी॒या॒नी॒त्य॒नु॒प - जी॒व॒नी॒यानि॑ । तानि॑ । ए॒व
 । शु॒चा । अ॒र्प॒य॒ति॑ । शर्करा॑भिः । स॒मि॒ति॑ । सृ॒ज॒ति॑ । धृत्यै॑ । अथो॒ इति॑ । श॒न्त्वा-
 ये॒ति॑ शं - त्वायं॑ । अ॒ज॒लो॒मैरि॒त्य॒ज॒लो॒मैः । स॒मि॒ति॑ । सृ॒ज॒ति॑ । ए॒षा । वै । अ॒ग्नेः ।
 प्रि॒या । त॒नूः । यत् । अ॒जा । प्रि॒यया॑ । ए॒व । ए॒न॒म् । त॒नुवा॑ । स॒मि॒ति॑ । सृ॒ज॒ति॑ ।
 अथो॒ इति॑ । तेजसा॑ । कृष्णा॒जिन॒स्येति॑ कृष्ण - अ॒जिन॒स्य॑ । लोम॑भिरिति॒ लोम॑ - भिः । स॒मि॒ति॑ ।

33 TS 5.1.6.3

TS 5.1.6.3

Samhita Paata

सृ॒ज॒ति॑ य॒ज्ञो वै कृष्णा॒जिनं॑ य॒ज्ञेनै॒व य॒ज्ञः स३ सृ॒ज॒ति॑ रु॒द्राः स॒भृत्यं॑ पृथि॒वीमि॒त्याहै॒ता वा ए॒तं दे॒वता॑
 अ॒ग्ने॒ सम॑भ॒रन् ताभि॑रे॒वैन॑ संभ॒रति॑ म॒खस्य॑ शिरोऽसी॒त्याह॑ य॒ज्ञो वै म॒खस्त॑स्यै॒तच्छि॒रो यदु॒खा
 तस्मा॑दे॒वमा॑ह॒ य॒ज्ञस्य॑ प॒दे स्थ॑ इत्या॒ह य॒ज्ञस्य॑ ह्ये॒ते - []

Pada Paata

सृजति । यज्ञः । वै । कृष्णाजिनमिति कृष्ण - अजिनम् । यज्ञेन । एव । यज्ञम् । समिति ।
 सृजति । रुद्राः । सभृत्येति सं - भृत्य । पृथिवीम् । इति । आह । एताः । वै । एतम् ।
 देवताः । अग्रे । समिति । अभ्रन् । ताभिः । एव । एनम् । समिति । भरति । मुखस्य
 । शिरः । असि । इति । आह । यज्ञः । वै । मुखः । तस्य । एतत् । शिरः । यत् ।
 उखा । तस्मात् । एवम् । आह । यज्ञस्य । पुदे इति । स्थः । इति । आह । यज्ञस्य ।
 हि । एते इति ।

34 TS 5.1.6.4

TS 5.1.6.4

Samhita Paata

पुदे अथो प्रतिष्ठित्यै प्रान्याभि-र्यच्छत्यन्वन्त्यै-मन्त्रयते मिथुनत्वाय त्र्युद्धिं करोति त्रयं इमे लोका एषां
 लोकानामास्यै छन्दोभिः करोति वीर्यं वै छन्दांसि वीर्येणैवैनां करोति यजुषा बिलं करोति व्यावृत्त्या
 इयंतीं करोति प्रजापतिना यज्ञमुखेन संमितां द्विस्तनां करोति यावापृथिव्योर्दोहाय चतुःस्तनां करोति
 पशूनां दोहायाष्टास्तनां करोति छन्दसां दोहाय नवांश्रि-मभिचरतः () कुर्यात् त्रिवृतमेव वज्रं स-
 भृत्य भ्रातृव्याय प्रहरति स्तृत्यै कृत्वाय सा महीमुखामिति नि दधाति देवतांस्वेवैनां प्रतिष्ठापयति ॥

Pada Paata

पुदे इति । अथो इति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । प्रेति । अन्याभिः । यच्छति ।
 अन्विति । अन्त्यैः । मन्त्रयते । मिथुनत्वायेति मिथुन - त्वाय । त्र्युद्धिमिति त्रि - उद्धिम् ।

क॒रोति॑ । त्रयः॑ । इ॒मे । लो॒काः । ए॒षाम् । लो॒काना॑म् । आ॒स्यै॑ । छ॒न्दो॑भि॒रिति॑ छ॒न्दः॑-भिः
 । क॒रोति॑ । वी॒र्य॑म् । वै । छ॒न्दा॑सि । वी॒र्ये॑ण । ए॒व । ए॒नाम् । क॒रोति॑ । यजु॑षा । बि॒लम्
 । क॒रोति॑ । व्यावृ॑त्त्या इति॑ वि - आ॒वृत्त्यै॑ । इ॒यंती॑म् । क॒रोति॑ । प्र॒जाप॑ति॒नेति॑ प्र॒जा - प॑ति॒ना
 । य॒ज्ञमु॑खेनेति॑ य॒ज्ञ-मु॑खेन॑ । संमि॑ता॒मिति॑ सं - मि॒ताम् । द्वि॒स्त॒नामि॑ति॒ द्वि - स्त॒नाम् । क॒रोति॑
 । द्यावा॑पृ॒थिव्यो॑रिति॑ द्यावा॑ - पृ॒थिव्योः॑ । दो॒हाय॑ । चतुः॑स्त॒नामि॑ति॒ चतुः॑ - स्त॒नाम् । क॒रोति॑ ।
 प॒शूनाम् । दो॒हाय॑ । अ॒ष्टास्त॑ना॒मित्य॑ष्टा - स्त॒नाम् । क॒रोति॑ । छ॒न्द॑साम् । दो॒हाय॑ । नवा॑श्चि॒मिति॑
 नव॑ - अ॒श्चिम् । अ॒भिच॑र॒त इत्य॑भि - च॒रतः॑ () । कुर्या॑त् । त्रि॒वृ॒तमि॑ति॒ त्रि - वृ॒तम् । ए॒व
 । व॒ज्रम् । स॒भृत्ये॑ति॒ सं - भृ॒त्यं । भ्रातृ॑व्याय । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । स्तृ॒त्यै । कृ॒त्वाय॑ । सा ।
 म॒हीम् । उ॒खाम् । इति॑ । नीति॑ । द॒धाति॑ । दे॒वता॑सु । ए॒व । ए॒नाम् । प्र॒तीति॑ । स्था॒पय॑ति ॥

35 TS 5.1.7.1

TS 5.1.7.1

Samhita Paata

स॒प्तभिर्दू॑पयति स॒प्त वै शी॒रू॒ष॒ण्याः॑ प्रा॒णाः शि॒र ए॒तद्-य॒ज्ञस्य॑ यदु॒खा शी॒रू॒ष॒न्नेव॑ य॒ज्ञस्य॑ प्रा॒णान् द॑धाति
 तस्मा॑त् स॒प्त शी॒रू॒षन् प्रा॒णा अ॑श्व॒श॒केन॑ धू॒पय॑ति प्रा॒जाप॑त्यो वा अ॒श्वः स॒योनि॑त्वाया-दि॒तिस्त्वेत्या॑हे॒यं
 वा अ॒दि॒तिरदि॑त्यै॒वादि॑त्यां ख॒नत्य॑स्या अ॒क्रूरं॑का॒राय॑ न हि स्वः स्वः॑ हि॒नस्ति॑ दे॒वानां॑ त्वा॒ पत्नी॑रि॒-
 त्या॑ह दे॒वानां॑ - []

Pada Paata

सुप्तभिरिति सुप्त - भिः । धूपयति । सुप्त । वै । शीरूषण्याः । प्राणा इति प्र - अनाः । शिरः ।
 । एतत् । यु॒ऽस्य॑ । यत् । उ॒खा । शी॒रू॒षन् । ए॒व । यु॒ऽस्य॑ । प्रा॒णानि॑ति॒ प्र - अ॒नान् ।
 दु॒धा॒ति॒ । तस्मा॑त् । सु॒प्त । शी॒रू॒षन् । प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः । अ॒श्वश॑केनेत्य॑श्व-श॒केन॑ ।
 धूप॒यति॑ । प्रा॒जाप॒त्य इति॑ प्रा॒जा-प॒त्यः । वै । अ॒श्वः । स॒योनि॑त्वायेति॑ स॒योनि॑-त्वाय॑ । अदि॑तिः
 । त्वा॒ । इति॑ । आ॒ह । इ॒यम् । वै । अदि॑तिः । अदि॑त्या । ए॒व । अदि॑त्याम् । ख॒नति॑
 । अ॒स्याः । अ॒क्रूरं॑का॒रायेत्य॑क्रूरं - का॒राय॑ । न । हि । स्वः । स्वम् । हि॒नस्ति॑ । दे॒वाना॑म्
 । त्वा॒ । पत्नीः॑ । इति॑ । आ॒ह । दे॒वाना॑म् ।

36 TS 5.1.7.2

TS 5.1.7.2

Samhita Paata

वा ए॒तां प॒त्न्योऽग्रे॑ऽकुर्वन् ताभिरे॒वैनां॑ दधाति धि॒षणा॑स्त्वेत्या॒ह वि॒द्या वै धि॒षणा॑ वि॒द्याभिरे॒वैना॑म॒भी॒-
 न्धे ग्रा॑स्त्वेत्या॒ह छ॒न्दा॑सि॒ वै ग्रा॑ श्छ॒न्दोभिरे॒वैना॑ऽश्रपयति वरू॒त्रय॑स्त्वेत्या॒ह हो॒त्रा वै वरू॒त्रयो॑
 हो॒त्राभिरे॒वैनां॑ पचति ज॒नय॑स्त्वेत्या॒ह दे॒वानां॑ वै प॒त्नी - []

Pada Paata

वै । ए॒ताम् । प॒त्नयः॑ । अ॒ग्रे । अ॒कुर्वन् । ताभिः॑ । ए॒व । ए॒नाम् । दु॒धा॒ति॒ । धि॒षणाः॑
 । त्वा॒ । इति॑ । आ॒ह । वि॒द्याः । वै । धि॒षणाः॑ । वि॒द्याभिः॑ । ए॒व । ए॒नाम् । अ॒भीति॑ ।
 इ॒न्धे । ग्राः॑ । त्वा॒ । इति॑ । आ॒ह । छ॒न्दा॑सि॒ वै । ग्राः॑ । छ॒न्दोभि॑रिति॒ छन्दः॑ - भिः
 । ए॒व । ए॒नाम् । श्र॒पय॑ति । वरू॒त्रयः॑ । त्वा॒ । इति॑ । आ॒ह । हो॒त्राः॑ । वै । वरू॒त्रयः॑ ।

होत्राभिः । एव । एनाम् । पचति । जनयः । त्वा । इति । आह । देवानाम् । वै । पत्नीः ।

37 TS 5.1.7.3

TS 5.1.7.3

Samhita Paata

-जनयस्ताभिरेवैनां पचति षड्भिः पचति षड्वा ऋतव ऋतुभिरेवैनां पचति द्विः पचन्त्वित्याह तस्माद्
द्विः संवत्सरस्य सस्यं पच्यते वारुण्युखाऽभीद्धा मैत्रियोपेति शान्त्यै देवस्त्वा सवितोद्-वपत्त्वित्याह
सवितृप्रसूत एवैनां ब्रह्मणा देवताभिरुद्-वपत्यपद्यमाना पृथिव्याशा दिश आ पृणे - []

Pada Paata

जनयः । ताभिः । एव । एनाम् । पचति । षड्भिरिति षट् - भिः । पचति । षट् । वै ।
ऋतवः । ऋतुभिरित्यृतु - भिः । एव । एनाम् । पचति । द्विः । पचन्तु । इति । आह
। तस्मात् । द्विः । संवत्सरस्येति सं-वत्सरस्यं । सस्यम् । पच्यते । वारुणी । उखा ।
अभीद्धेत्यभि-इद्धा । मैत्रिया । उपेति । एति । शान्त्यै । देवः । त्वा । सविता । उदिति
। वपतु । इति । आह । सवितृप्रसूत इति सवितृ - प्रसूतः । एव । एनाम् । ब्रह्मणा ।
देवताभिः । उदिति । वपति । अपद्यमाना । पृथिवि । आशाः । दिशः । एति । पृण ।

38 TS 5.1.7.4

TS 5.1.7.4

Samhita Paata

-त्याह॑ तस्मा॑दु॒ग्निः सर्वा॑ दि॒शोऽनु॑ विभा॒त्युत्तिष्ठ॑ बृ॒हती भ॑वो॒र्द्धा तिष्ठ॑ ध्रु॒वा त्वमि॒त्याह॑ प्रति॑ष्ठित्या अ॒सुर्य॑ पात्र॒मना॑च्छृ॒ण्णमा॒च्छृ॑णत्ति दे॒वत्रा॑-ऽक॒रज॑क्षी॒रेणा॒-ऽऽ*च्छृ॑णत्ति पर॒मं वा ए॒तत् प॒यो यद॑जक्षी॒रं पर॑मे॒णैवैनां॑ प॒यसा॑ऽऽच्छृ॒णत्ति यजु॑षा॒ व्यावृ॑त्त्यै छन्दो॑भिरा॒ च्छृ॑णत्ति छन्दो॑भिर्वा ए॒षा () क्रि॒यते॑ छन्दो॑भिरे॒व छन्दा॑ऽस्या च्छृ॒णत्ति ॥

Pada Paata

इति॑ । आ॒ह । तस्मा॑त् । अ॒ग्निः । सर्वाः॑ । दि॒शः । अनु॑ । वी॒ति । भा॒ति । उ॒दि॒ति । तिष्ठ॑ । बृ॒हती । भ॒व । ऊ॒र्द्धा । तिष्ठ॑ । ध्रु॒वा । त्वम् । इति॑ । आ॒ह । प्रति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्रति॑ - स्थि॒त्यै । अ॒सुर्य॑म् । पात्र॑म् । अना॑च्छृ॒ण्णमित्य॑ना॑ - छृ॒ण्णम् । एति॑ । छृ॒णत्ति । दे॒वत्रे॑ति॒ देव॒त्रा । अ॒कः । अ॒जक्षी॑रेणे॒त्यज॑ - क्षी॒रेण॑ । एति॑ । छृ॒णत्ति । प॒रुम॑म् । वै । ए॒तत् । प॒यः । यत् । अ॒जक्षी॑रमित्य॑ज॑ - क्षी॒रम् । प॒रुमे॑ण॑ । ए॒व । ए॒नाम् । प॒यसा॑ । एति॑ । छृ॒णत्ति । यजु॑षा । व्यावृ॑त्त्या॒ इति॑ वि - आ॒वृ॒त्त्यै । छन्दो॑भिरि॒ति छन्दः॑ - भिः । एति॑ । छृ॒णत्ति । छन्दो॑भिरि॒ति छन्दः॑ - भिः । वै । ए॒षा () । क्रि॒यते॑ । छन्दो॑भिरि॒ति छन्दः॑ - भिः । ए॒व । छन्दा॑ऽसि । एति॑ । छृ॒णत्ति ॥

39 TS 5.1.8.1

TS 5.1.8.1

Samhita Paata

एकंवि॒श॒त्या॒ माषैः॑ पु॒रुष॑शी॒रु॒ष-म॒च्छै॑त्यमे॒द्व्या॒ वै माषा॑ अमे॒द्व्यं पु॒रुष॑शी॒रु॒ष-म॑मे॒द्व्यैरे॒वा-स्या॑-मे॒द्व्यं
नि॒रव॑दाय॒ मे॒द्व्यं कृ॒त्वा ऽऽह॑र॒त्येकं॑वि॒श॒ति-भ॑वन्त्येकवि॒शो॒ वै पु॒रुषः॑ पु॒रुष॑स्याऽऽस्यै॑ व्यृ॒द्धं वा
ए॒तत् प्रा॒णैरे॑मे॒द्व्यं यत् पु॒रुष॑शी॒रु॒षः स॑स्र॒धा वि॒तृ॒ण्णां व॒ल्मीक॑व॒पां प्र॒ति नि द॑धाति स॒प्त वै शी॒रु॒ष॒ण्याः॑
प्रा॒णाः प्रा॒णैरे॑वैन॒थ-स॑म॒र्द्धय॑ति मे॒द्व्यत्वा॒य॒ याव॑न्तो - []

Pada Paata

एकंवि॒श॒त्येत्येकं॑ - वि॒श॒त्या॒ । माषैः॑ । पु॒रुष॑शी॒रु॒षमि॑ति॒ पु॒रुष॑ - शी॒रु॒षम् । अ॒च्छै॑ । ए॒ति
। अ॒मे॒द्व्याः॑ । वै । माषाः॑ । अ॒मे॒द्व्यम् । पु॒रुष॑शी॒रु॒षमि॑ति॒ पु॒रुष॑ - शी॒रु॒षम् । अ॒मे॒द्व्यैः॑ ।
ए॒व । अ॒स्य॑ । अ॒मे॒द्व्यम् । नि॒रव॑दायेति॒ निः - अ॒व॒दाय॑ । मे॒द्व्यम् । कृ॒त्वा । ए॒ति । ह॒र॒ति
। एकंवि॒श॒तिरि॒त्येकं॑ - वि॒श॒तिः॑ । भ॒व॒न्ति॑ । एक॒वि॒श॒ इत्ये॑क - वि॒शः॑ । वै । पु॒रुषः॑ ।
पु॒रुष॑स्य । आ॒स्यै॑ । व्यृ॒द्धमि॑ति॒ वि - ऋ॒द्धम् । वै । ए॒तत् । प्रा॒णैरि॑ति॒ प्र - अ॒नैः॑ । अ॒मे॒द्व्यम् ।
यत् । पु॒रुष॑शी॒रु॒षमि॑ति॒ पु॒रुष॑ - शी॒रु॒षम् । स॑स्र॒धेति॑ स॒प्त - धा॑ । वि॒तृ॒ण्णामि॑ति॒ वि - तृ॒ण्णाम् ।
व॒ल्मीक॑व॒पामि॑ति॒ व॒ल्मीक॑-व॒पाम् । प्र॒ति । नी॒ति॑ । दु॒धा॒ति॑ । स॒प्त । वै । शी॒रु॒ष॒ण्याः॑ । प्रा॒णा
इति॑ प्र - अ॒नाः॑ । प्रा॒णैरि॑ति॒ प्र - अ॒नैः॑ । ए॒व । ए॒तत् । स॑मि॒ति॑ । अ॒र्द्धय॑ति॒ मे॒द्व्यत्वा॒येति॑
मे॒द्व्य - त्वा॒य॑ । याव॑न्तः ।

40 TS 5.1.8.2

TS 5.1.8.2

Samhita Paata

वै मृत्युबन्धवस्तेषां यम आधिपत्यं परीयाय यमगाथाभिः परिगायति यमादेवैनन्द-वृद्धे तिसृभिः
परिगायति त्रयं इमे लोका एभ्य एवैनलोकेभ्यो वृद्धे तस्माद्-गायते न देयं गाथा हि तद्-वृद्धे अग्नि-
भ्यः पशूना लभते कामा वा अग्रयः कामानेवाव रुन्धे यत् पशून् नाऽऽलभेताऽनवरुद्धा अस्य - []

Pada Paata

वै । मृत्युबन्धव इति मृत्यु - बन्धवः । तेषाम् । यमः । आधिपत्यमित्याधि - पत्यम् । परीतिं
। इयाय । यमगाथाभिरिति यम - गाथाभिः । परीतिं । गायति । यमात् । एव । एनत् । वृद्धे
। तिसृभिरिति तिसृ - भिः । परीतिं । गायति । त्रयः । इमे । लोकाः । एभ्यः । एव । एनत्
। लोकेभ्यः । वृद्धे । तस्मात् । गायते । न । देयम् । गाथा । हि । तत् । वृद्धे । अग्निभ्य
इत्यग्नि-भ्यः । पशून् । एति । लभते । कामाः । वै । अग्रयः । कामान् । एव । अवे-
ति । रुन्धे । यत् । पशून् । न । आलभेतेत्या - लभेत । अनवरुद्धा इत्यनव - रुद्धाः । अस्य ।

41 TS 5.1.8.3

TS 5.1.8.3

Samhita Paata

प॒शवः॑ स्यु॒र्यत् पर्य॑ग्निकृतानु॒थ-सृ॒जेद्-य॑ज्ञ्वेशसं॑ कु॒र्याद्-य॑थ सः॑स्थापये॒द्-या॒तया॑मानि शी॒रू॒षाणि॑ स्यु-
र्यत् प॒शूना॑लभ॒न्ते तेनै॑व प॒शून्व॑ रुन्धे॒ यत् पर्य॑ग्निकृतानु॒थ-सृ॒जति॑ शी॒र्ष्णा-म॑या॒तयाम॑त्वाय प्राजाप॒त्येन॑
सः॑ स्थापयति॒ यज्ञो॑ वै प्र॒जाप॑तिर्य॒ज्ञ ए॒व य॒ज्ञं प्र॑तिष्ठापयति प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत् स रि॒रिचा॑-
नोऽम॑न्यत् स ए॒ता आ॒प्रीर॑पश्यत् ताभि॒र्वै स मु॑खत् - []

Pada Paata

प॒शवः॑ । स्युः॑ । यत् । पर्य॑ग्निकृतानिति॒ पर्य॑ग्नि - कृ॒तान् । उ॒थ्सृ॒जेदित्यु॑त् - सृ॒जेत् । य॒ज्ञ-
वे॒शस॑मिति॒ यज्ञ॑-वे॒शस॑म् । कु॒र्यात् । यत् । सः॑स्थापये॒दिति॑ सं - स्थाप॑येत् । या॒तया॑मा॒नीति॑
या॒त - या॒मा॒नि । शी॒रू॒षाणि॑ । स्युः॑ । यत् । प॒शून् । आ॒लभ॑न्त॒ इत्या॑ - लभ॑न्ते । तेन॑ । ए॒व
। प॒शून् । अवे॑ति॒ । रुन्धे॑ । यत् । पर्य॑ग्निकृतानिति॒ पर्य॑ग्नि - कृ॒तान् । उ॒थ्सृ॒जतीत्यु॑त्-सृ॒जति॑
। शी॒र्ष्णाम् । अया॑तयाम॒त्वायेत्य॑या॒तयाम॑ - त्वा॒य । रा॒जाप॑त्येनेति॒ प्राजा॑ - प॒त्येन॑ । समिति॑ ।
स्थाप॑यति । य॒ज्ञः । वै । प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्रजा॑ - प॒तिः । य॒ज्ञे । ए॒व । य॒ज्ञम् । प्र॑तीति॒ ।
स्थाप॑यति । प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्रजा॑ - प॒तिः । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । अ॒सृज॑त् । सः । रि॒रिचा॑नः
। अ॒मन्य॑त् । सः । ए॒ताः । आ॒प्रीरि॑त्या॒ - प्रीः । अ॒पश्य॑त् । ताभिः॑ । वै । सः । मु॑खत्ः
।

42 TS 5.1.8.4

TS 5.1.8.4

Samhita Paata

आ॒त्मान॑मा ऽप्रीणी॑त॒ यदे॑ता आ॒प्रियो॑ भव॑न्ति य॒ज्ञो वै प्र॑जाप॑ति-र्य॒ज्ञमे॒वैताभि॑र्मुख॒त आ प्री॑णा॒त्य-
प॑रि॒मित॒छन्द॑सो भव॑न्त्यप॑रि॒मितः प्र॑जाप॑तिः प्र॒जाप॑ते॒रास्या॑ ऊ॒नाति॑रि॒क्ता मि॑थु॒नाः प्र॒जा॑त्यै लो॒म॒शं
वै नामै॑तच्छ॒न्दः प्र॑जाप॑तेः प॒शवो॑ लो॒म॒शाः प॒शून्ने॒वाऽव॑ रु॒न्धे सर्वा॑णि वा ए॒ता रू॒पाणि॑ सर्वा॑णि
रू॒पाण्य॒ग्नौ चि॑त्यै क्रि॒यन्ते॑ तस्मा॑दे॒ता अ॒ग्नेश्चि॑त्यै॒स्य - []

Pada Paata

आ॒त्मान॑म् । ए॒ति । अ॒प्री॑णी॒त । यत् । ए॒ताः । आ॒प्रिय॑ इत्या॑-प्रि॒यः । भव॑न्ति । य॒ज्ञः । वै ।
प्र॒जाप॑तिरि॒ति प्र॒जा - प॒तिः । य॒ज्ञम् । ए॒व । ए॒ताभिः॑ । मु॒ख॒तः । ए॒ति । प्री॑णा॒ति । अ॒प॑रि॒मि-
त॒छन्द॑सु इत्य॑प॑रि॒मित - छ॒न्द॒सुः । भव॑न्ति । अ॒प॑रि॒मित इत्य॑प॑रि - मि॒तः । प्र॒जाप॑तिरि॒ति प्र॒जा
- प॒तिः । प्र॒जाप॑तेरि॒ति प्र॒जा - प॒तेः । आ॒स्यै॑ । ऊ॒ना॒ति॒रि॒क्ता इत्यून॑ - अ॒ति॒रि॒क्ताः । मि॑थु॒नाः
। प्र॒जा॑त्या इति॒ प्र - जा॒त्यै । लो॒म॒शम् । वै । नाम॑ । ए॒तत् । छ॒न्दः । प्र॒जाप॑तेरि॒ति प्र॒जा -
प॒तेः । प॒शवः॑ । लो॒म॒शाः । प॒शून् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । सर्वा॑णि । वै । ए॒ताः । रू॒पा-
णि॑ । सर्वा॑णि । रू॒पाणि॑ । अ॒ग्नौ । चि॑त्यै । क्रि॒यन्ते॑ । तस्मा॑त् । ए॒ताः । अ॒ग्नेः । चि॑त्यै॒स्य ।

43 TS 5.1.8.5

TS 5.1.8.5

Samhita Paata

भव॑न्त्ये क॑विः श॒तिः सा॒मिधे॑नीर॒न्वाह॑ रु॒ग्वा ए॑कवि॒शो रु॒चमे॒व ग॑च्छ॒त्यथो॑ प्रति॒ष्ठामे॒व प्र॑ति॒-
ष्ठा ह्ये॒कवि॒श-श्च॑तुर्वि॒शति॑म॒न्वाह॑ च॒तुर्वि॒शति॑र॒र्द्धमा॑साः स॑व॒थ्सुरः॑ स॑व॒थ्सुरो॑ऽग्नि॒वैश्वान॑रः सा॒क्षादे॒व

वैश्वानुरमव रुन्धे पराचीरन्वाह पराडिव हि सुवर्गो लोकः समास्ताऽग्न ऋतवो वर्धयन्त्वित्याह
समाभिरेवाऽग्निं वर्धय - []

Pada Paata

भवन्ति । एकविंशतिमित्येक - विंशतिम् । सामिधेनीरिति सां - इधेनीः । अन्विति । आह
। रुक् । वै । एकविंश इत्येक - विंशः । रुचम् । एव । गच्छति । अथो इति ।
प्रतिष्ठामिति प्रति - स्थाम् । एव । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । हि । एकविंश इत्येक - विंशः ।
चतुर्विंशतिमिति चतुः - विंशतिम् । अन्विति । आह । चतुर्विंशतिरिति चतुः - विंशतिः
। अर्धमासा इत्यर्ध - मासाः । सँवत्सर इति सं - वत्सरः । सँवत्सर इति सं - वत्सरः
। अग्निः । वैश्वानुरः । साक्षादिति स - अक्षात् । एव । वैश्वानुरम् । अवेति । रुन्धे ।
पराचीः । अन्विति । आह । पराड् । इव । हि । सुवर्ग इति सुवः - गः । लोकः । समाः
। त्वा । अग्ने । ऋतवः । वर्धयन्तु । इति । आह । समाभिः । एव । अग्निम् । वर्धयति ।

44 TS 5.1.8.6

TS 5.1.8.6

Samhita Paata

त्यृतुभिः सँवत्सरं विश्वा आ भाहि प्रदिशः पृथिव्या इत्याह तस्मादग्निः सर्वा दिशोऽनु विभाति
प्रत्यौहतामश्विना मृत्युमस्मादित्याह मृत्युमेवाऽस्मादप नुदत्युद्वयं तमसस्परीत्याह पाप्मा वै तमः
पाप्मानमेवास्मादप हन्त्यगन्म ज्योतिरुत्तम-मित्याहाऽसौ वा आदित्यो () ज्योतिरुत्तम-मादित्यस्यैव

सायुज्यं गच्छति न सँवत्सरस्तिष्ठति नास्य श्रीस्तिष्ठति यस्यैताः क्रियन्ते ज्योतिष्मती-मुत्तमामन्वाह
ज्योतिरेवास्मा उपरिष्ठाद् दधाति सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै ॥

Pada Paata

ऋतुभिरित्युतु - भिः । सँवत्सरमिति सं - वत्सरम् । विश्वाः । एति । भाहि । प्रदिश इति
प्र - दिशः । पृथिव्याः । इति । आह । तस्मात् । अग्निः । सर्वाः । दिशः । अनु ।
वीति । भाति । प्रतीति । औहताम् । अश्विना । मृत्युम् । अस्मात् । इति । आह ।
मृत्युम् । एव । अस्मात् । अपेति । नुदति । उदिति । वयम् । तमसः । परीति ।
इति । आह । पाप्मा । वै । तमः । पाप्मानम् । एव । अस्मात् । अपेति । हन्ति ।
अगन्म । ज्योतिः । उत्तममित्युत् - तमम् । इति । आह । असौ । वै । आदित्यः () ।
ज्योतिः । उत्तममित्युत्-तमम् । आदित्यस्य । एव । सायुज्यम् । गच्छति । न । सँवत्सर
इति सं - वत्सरः । तिष्ठति । न । अस्य । श्रीः । तिष्ठति । यस्य । एताः । क्रियन्ते
। ज्योतिष्मतीम् । उत्तमामित्युत् - तमाम् । अन्विति । आह । ज्योतिः । एव । अस्मै
। उपरिष्ठात् । दधाति । सुवर्गस्येति सुवः - गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्या इत्यनु - ख्यात्यै ॥

45 TS 5.1.9.1

TS 5.1.9.1

Samhita Paata

षड्भिर्दीक्षयति षड्वा ऋतवं ऋतुभिरेवैनं दीक्षयति सप्तभिर्दीक्षयति सप्त छन्दांसि छन्दोभिरेवैनं
दीक्षयति विश्वे देवस्य नेतुरित्यनुष्टुभोत्तमया जुहोति वाग्वा अनुष्टुप् तस्मात् प्राणानां वागुत्तमै-

क॑स्माद॒क्षरा॒दना॑सं प्रथ॒मं प॒दं तस्मा॒द्-यद्-वा॒चोऽना॑सं तन्म॑नुष्या॒ उप॑ जीवन्ति पूर्ण॒यां जुहो॑ति पूर्ण
इ॒व हि प्र॒जाप॑तिः - []

Pada Paata

ष॒ड्भिरि॑ति षट् - भिः । दी॒क्षय॑ति । षट् । वै । ऋ॒तवः॑ । ऋ॒तुभि॑रित्यू॒तु-भिः॑ । ए॒व । ए॒नम्
। दी॒क्षय॑ति । स॒प्तभि॑रिति सप्त - भिः । दी॒क्षय॑ति । सप्त । छ॒न्दांसि॑ । छ॒न्दोभि॑रिति छ॒न्दः -
भिः॑ । ए॒व । ए॒नम् । दी॒क्षय॑ति । वि॒श्वे । दे॒वस्य॑ । ने॒तुः । इति॑ । अ॒नुष्टु॑भेत्यनु - स्तुभा॑ ।
उ॒त्तमे॑त्युत् - त॒मया॑ । जुहो॑ति । वाक् । वै । अ॒नुष्टु॑बित्यनु - स्तुप् । तस्मा॑त् । प्रा॒णाना॑मिति
प्र - अ॒नाना॑म् । वाक् । उ॒त्तमे॑त्युत् - त॒मा । ए॒कस्मा॑त् । अ॒क्षरा॑त् । अना॑सम् । प्रथ॒मम् ।
प॒दम् । तस्मा॑त् । यत् । वा॒चः । अना॑सम् । तत् । म॒नुष्याः॑ । उपे॑ति । जी॒वन्ति॑ । पूर्ण॒यां
। जुहो॑ति । पूर्णः॑ । इ॒व । हि । प्र॒जाप॑तिरिति प्र॒जा - प॑तिः ।

46 TS 5.1.9.2

TS 5.1.9.2

Samhita Paata

प्र॒जाप॑तेरापत्यै न्यून॒या जुहो॑ति न्यून॒नाद्धि॑ प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा असृ॑जत प्र॒जाना॑ः सृष्ट्यै॑ यद॒र्चिषि॑ प्रवृ॒ज्याद्-
भू॒तम॑व॒ रुन्धी॑त् यद॒ङ्गारे॑षु भवि॒ष्यद॒ङ्गारे॑षु प्रवृ॒णक्ति॑ भवि॒ष्य दे॒वाव॑ रुन्धे भवि॒ष्यद्धि॑ भू॒यो भू॒ताद्-द्वाभ्या॑ं
प्रवृ॒णक्ति॑ द्वि॒पाद्-यज॑मानः प्र॒तिष्ठि॑त्यै ब्रह्म॑णा वा ए॒षा यजु॑षा संभृ॒ता यदु॒खा सा यद्भि॑द्ये॒ताऽऽ*र्ति॑माच्छे
- []

Pada Paata

प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । आस्यै । न्यूनयेति नि - ऊनया । जुहोति । न्यूनादिति नि -
ऊनात् । हि । प्रजापतिरिति प्रजा-पतिः । प्रजा इति प्र - जाः । असृजत । प्रजानामिति
प्र - जानाम् । सृष्ट्यै । यत् । अर्चिषि । प्रवृज्यादिति प्र - वृज्यात् । भूतम् । अवेति
। रुन्धीत् । यत् । अङ्गारेषु । भविष्यत् । अङ्गारेषु । प्रेति । वृणक्ति । भविष्यत् । एव
। अवेति । रुन्धे । भविष्यत् । हि । भूयः । भूतात् । द्वाभ्याम् । प्रेति । वृणक्ति ।
द्विपादिति द्वि-पात् । यजमानः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । ब्रह्मणा । वै । एषा । य-
जुषा । संभृतेति सं - भृता । यत् । उखा । सा । यत् । भिद्येत । आर्तिम् । एति । ऋच्छेत् ।

47 TS 5.1.9.3**TS 5.1.9.3****Samhita Paata**

-द्यजमानो हन्येताऽस्य यज्ञो मित्रैतामुखां तपेत्याह ब्रह्म वै मित्रो ब्रह्मन्नेवैनां प्रतिष्ठापयति नाऽऽर्ति-
माच्छति यजमानो नास्य यज्ञो हन्यते यदि भिद्येत तैरेव कपालैः सः सृजेथ सैव ततः प्रायश्चित्तिर्यो
गुतश्रीः स्यान्मथित्वा तस्याव दद्ध्याद्-भूतो वा एष स स्वां - []

Pada Paata

यजमानः । हन्येत । अस्य । यज्ञः । मित्रं । एताम् । उखाम् । तप । इति । आह ।
ब्रह्म । वै । मित्रः । ब्रह्मन् । एव । एनाम् । प्रतीति । स्थापयति । न । आर्तिम् । एति

। ऋच्छति । यजमानः । न । अस्य । यज्ञः । हन्यते । यदि । भिद्येत । तैः । एव । कृपालैः । समितिं । सृजेत् । सा । एव । ततः । प्रायश्चित्तिः । यः । गतश्रीरिति गत - श्रीः । स्यात् । मथित्वा । तस्य । अवेति । दुद्ध्यात् । भूतः । वै । एषः । सः । स्वाम् ।

48 TS 5.1.9.4

TS 5.1.9.4

Samhita Paata

देवतामुपैति यो भूतिकामः स्याद्य उखायै सभंवेथ स एव तस्य स्यादतो ह्येष सभंवत्येष वै स्वयंभू-
नाम् भवंत्येव यं कामयेत भ्रातृव्यमस्मै जनयेयमित्य-न्यतस्तस्या-ऽऽहत्याऽव दद्ध्याथ साक्षादेवास्मै
भ्रातृव्यं जनयत्यम्बरीषादन्नं कामस्याव दद्ध्यादम्बरीषे वा अन्नं भ्रियते सयोन्येवान्न - []

Pada Paata

देवताम् । उपैति । एति । यः । भूतिकाम इति भूति - कामः । स्यात् । यः । उखायै ।
सभंवेदिति सं - भवेत् । सः । एव । तस्य । स्यात् । अतः । हि । एषः । सभंवतीति
सं-भवति । एषः । वै । स्वयंभूरिति स्वयं-भूः । नाम । भवति । एव । यम् । कामयेत ।
भ्रातृव्यम् । अस्मै । जनयेयम् । इति । अन्यतः । तस्य । आहत्येत्या - हत्यं । अवेति
। दुद्ध्यात् । साक्षादिति स - अक्षात् । एव । अस्मै । भ्रातृव्यम् । जनयति । अम्बरीषात्
। अन्नकामस्येत्यन्नं - कामस्य । अवेति । दुद्ध्यात् । अम्बरीषे । वै । अन्नम् । भ्रियते ।
सयोनीति स - योनि । एव । अन्नम् ।

49 TS 5.1.9.5

TS 5.1.9.5

Samhita Paata

-मव॑ रुन्धे॒ मुञ्जान॑व॒ दधा॒त्यूग्वै॑ मुञ्जा॒ ऊर्जमे॑वास्मा॒ अपि॑ दधा॒त्यग्नि॑दे॒वेभ्यो॑ नि॒लाय॑त॒ स क्रु॑मु॒कं
प्राऽ*वि॑शत् क्रु॒मुक॑मव॒ दधा॑ति॒ यदे॒वास्य॑ तत्र॒ न्य॑क्तं॒ तदे॒वाव॑ रुन्ध॒ आज्ये॑न॒ सं यौ॑त्ये॒तद्वा॑ अ॒ग्नेः प्रि॑यं
धाम्॒ यदाज्यं॑ प्रि॒येणै॑वैनं॒ धाम्ना॑ सम॑र्द्धय॒त्यथो॑ तेज॑सा - []

Pada Paata

अवे॑ति । रुन्धे॒ । मुञ्जान्॑ । अवे॑ति । दधा॒ति । ऊर्क् । वै । मुञ्जाः॑ । ऊर्ज॑म् । एव । अ॒स्मै
। अपी॑ति । दधा॒ति । अ॒ग्निः । दे॒वेभ्यः॑ । नि॒लाय॑त । सः । क्रु॒मुक॑म् । प्रे॑ति । अ॒विश॑त् ।
क्रु॒मुक॑म् । अवे॑ति । दधा॒ति । यत् । एव । अ॒स्य । तत्र॑ । न्य॑क्तमि॒ति नि - अ॒क्तम् । तत् ।
एव । अवे॑ति । रुन्धे॒ । आज्ये॑न । समि॑ति । यौ॒ति । ए॒तत् । वै । अ॒ग्नेः । प्रि॑यम् । धामं॑ ।
यत् । आज्य॑म् । प्रि॒येण॑ । एव । ए॒नम् । धाम्ना॑ । समि॑ति । अ॒र्द्धय॑ति । अथो॒ इति॑ । तेज॑सा ।

50 TS 5.1.9.6

TS 5.1.9.6

Samhita Paata

वै कंकंतीमा दधाति॑ भा ए॒वाव॑ रुन्धे॑ शमी॒मयी॑मा द॑धाति॒ शान्त्यै॑ सीद॑ त्वं मा॒तुर॑स्या उ॒पस्थ॑ इति॑
तिसृ॑भिर्जा॒तमुप॑ तिष्ठते॒ त्रयं॑ इ॒मे लो॒का ए॒ष्वेव॑ लो॒केष्व॒विदं॑ गच्छ॒त्यथो॑ प्रा॒णाने॒वाऽऽत्मन्॑ धत्ते ॥

Pada Paata

वैक॑ङ्कतीम् । एति॑ । द॒धाति॑ । भाः । ए॒व । अ॒वेति॑ । रुन्धे॑ । श॒मी॒मयी॑मिति॑ शमी - मयीम्
। एति॑ । द॒धाति॑ । शान्त्यै॑ । सीदं॑ । त्वम् । मा॒तुः । अ॒स्याः । उ॒पस्थ॑ इत्युप - स्थे ।
इति॑ । तिसृ॑भिरिति॑ तिसृ - भिः । जा॒तम् । उ॒पेति॑ । तिष्ठते॑ । त्रयः॑ । इ॒मे । लो॒काः । एषु॑
। ए॒व । लो॒केषु॑ । आ॒विद॑मित्या॑ - विदंम् । ग॒च्छति॑ । अथो॑ इति॑ । प्रा॒णानिति॑ प्र - अनान्
। ए॒व । आ॒त्मन् । ध॒त्ते ॥

51 TS 5.1.10.1

TS 5.1.10.1

Samhita Paata

न ह॑ स्म॒ वै पु॒राऽग्नि॑रप॑रशुवृ॒क्णं द॑हति॒ तद॑स्मै प्र॒योग ए॒वर्षि॑र॒स्वद॑यद्-यद॑ग्ने॒ यानि॑ कानि॒ चेति॑
स॒मिध॑मा द॑धात्यप॑रशुवृ॒क्ण-मे॒वास्मै॑ स्वद॑यति॒ सर्व॑मस्मै स्वद॑ते॒ य ए॒वं वे॒दौदु॑म्बरी॒मा द॑धात्यू॒र्गवा॑
उ॒दुम्ब॑र॒ ऊर्ज॑मे॒वास्मा॑ अपि॑ दधाति॒ प्र॒जाप॑तिर॒ग्नि-म॑सृजत॒ तः सृष्ट॑ रक्षा॒स्य - []

Pada Paata

न । ह॑ । स्म॒ । वै । पु॒रा । अ॒ग्निः । अ॒प॑रशुवृ॒क्ण॒मित्य॑प॑रशु-वृ॒क्णम् । द॑हति॒ । तत् ।

अ॒स्मै । प्र॒यो॒ग इति॑ प्र - यो॒गः । ए॒व । ऋ॒षिः । अ॒स्व॒द॒य॒त् । य॒त् । अ॒ग्ने॒ । या॒नि॒ ।
 का॒नि॒ । च॒ । इति॑ । स॒मि॒ध॒मि॒ति॒ सं - इ॒ध॒म् । ए॒ति॒ । दु॒धा॒ति॒ । अ॒प॒र॒शु॒वृ॒क्ण॒मि॒त्य॒प॒र॒शु॒-
 वृ॒क्ण॒म् । ए॒व । अ॒स्मै । स्व॒द॒य॒ति॒ । स॒र्व॒म् । अ॒स्मै । स्व॒द॒ते॒ । यः । ए॒वम् । वे॒द॑
 । औ॒दु॒ब॒री॒म् । ए॒ति॒ । दु॒धा॒ति॒ । ऊ॒र्क् । वै । उ॒दु॒ब॒रः॑ । ऊ॒र्ज॒म् । ए॒व । अ॒स्मै । अ॒-
 पी॒ति॒ । दु॒धा॒ति॒ । प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति॒ प्र॒जा - प॒तिः॑ । अ॒ग्नि॒म् । अ॒सृ॒ज॒त् । त॒म् । सृ॒ष्ट॒म् । र॒क्षा॑ऽसि ।

52 TS 5.1.10.2

TS 5.1.10.2

Samhita Paata

-जिघा॑ऽसन्त्स ए॒तद्-रा॑क्षो॒घ्नम॑पश्यत् तेन॒ वै सर॑क्षा॒ऽस्य॑पा॒ऽहत् यद्-रा॑क्षो॒घ्नं भ॑वत्य॒ग्नेरे॒व तेन॑ जा॒ताद्-
 रक्षा॑ऽस्यप॑ ह॒न्त्या॑श्च॒त्थी॒मा द॑धात्य॒श्च॒त्थो वै व॑न॒स्पती॑ना॒ऽस॒प॒त्न॒सा॒हो वि॒जित्यै॑ वैक॑ङ्क॒ती॒मा द॑धाति
 भा ए॒वाव॑ रु॒न्धे श॑मी॒मयी॑मा द॑धाति शान्त्यै॑ स॒ऽशितं॑ मे ब्र॒ह्मो॑दे॒षां बा॒हू अ॑ति॒र॒मि॒त्यु॒त्त॒मे औ॒दु॒म्बरी॑
 - []

Pada Paata

अ॒जि॒घा॑ऽस॒न्त् । सः । ए॒तत् । रा॒क्षो॒घ्नमि॒ति॒ राक्षः॑-घ्नम् । अ॒प॒श्य॒त् । तेन॑ । वै । सः ।
 रक्षा॑ऽसि । अ॒पे॒ति॒ । अ॒ह॒त् । यत् । रा॒क्षो॒घ्नमि॒ति॒ राक्षः॑ - घ्नम् । भ॑वति । अ॒ग्नेः । ए॒व ।
 तेन॑ । जा॒तात् । रक्षा॑ऽसि । अ॒पे॒ति॒ । ह॒न्ति॒ । आ॒श्च॒त्थी॒म् । ए॒ति॒ । दु॒धा॒ति॒ । अ॒श्च॒त्थः॑ । वै
 । व॑न॒स्पती॑ना॒म् । स॒प॒त्न॒सा॒ह इति॑ स॒प॒त्न - सा॒हः । वि॒जित्यै॑ इति॑ वि - जि॒त्यै॑ । वैक॑ङ्क॒ती॒म्

। एति । दुधाति । भाः । एव । अवेति । रुन्धे । शमीमयीमिति शमी - मयीम् । एति ।
दुधाति । शान्त्यै । सशितमिति सं-शितम् । मे । ब्रह्म । उदिति । एषाम् । बाहू इति ।
अतिरम् । इति । उत्तमे इत्युत् - तमे । औदुंबरी इति ।

53 TS 5.1.10.3

TS 5.1.10.3

Samhita Paata

वाचयति ब्रह्मणैव क्षत्रं सः श्यति क्षत्रेण ब्रह्म तस्माद् ब्राह्मणो राजन्यवानत्यन्यं ब्राह्मणं तस्माद्-
राजन्यो ब्राह्मणवानत्यन्यं राजन्यं मृत्युर्वा एष यदग्निमृतं हिरण्यं रुक्ममन्तरं प्रतिमुञ्चते ऽमृ-
तमेव मृत्योरन्तर्द्धत्त एकविंशतिनिर्बाधो भवत्येकविंशतिर्वै देवलोका द्वादश मासाः पञ्चर्तवस्त्रयं
इमे लोका असावादित्य - []

Pada Paata

वाचयति । ब्रह्मणा । एव । क्षत्रम् । समिति । श्यति । क्षत्रेण । ब्रह्म । तस्मात् । ब्राह्मणः
। राजन्यवानिति राजन्य - वान् । अतीति । अन्यम् । ब्राह्मणम् । तस्मात् । राजन्यः ।
ब्राह्मणवानिति ब्राह्मण - वान् । अतीति । अन्यम् । राजन्यम् । मृत्युः । वै । एषः । यत्
। अग्निः । अमृतम् । हिरण्यम् । रुक्मम् । अन्तरम् । प्रतीति । मुञ्चते । अमृतम् ।
एव । मृत्योः । अन्तः । धत्ते । एकविंशतिनिर्बाध इत्येकविंशति - निर्बाधः । भवति ।
एकविंशतिरित्येक-विंशतिः । वै । देवलोका इति देव-लोकाः । द्वादश । मासाः । पञ्च ।

ऋ॒तवः॑ । त्र॒यः । इ॒मे । लो॒काः । अ॒सौ । आ॒दित्यः॑ ।

54 TS 5.1.10.4

TS 5.1.10.4

Samhita Paata

ए॒कवि॒ंश ए॒ताव॑न्तो॒ वै दे॒वलो॒कास्ते॑भ्य॒ एव॑ भ्रातृ॒व्यम॑न्तरेति निर्बा॒धैर्वै दे॒वा असु॑रान् निर्बा॒धेऽकु॑र्वत्
तन्निर्बा॒धानां॑ निर्बा॒धत्वं निर्बा॒धी भ॑वति भ्रातृ॒व्याने॒व निर्बा॒धे कुरु॑ते सावि॒त्रिया॑ प्रति॒मुञ्च॑ते प्रसू॒त्यै
नक्तो॒षासे॑त्युत्तरया ऽहोरा॒त्राभ्या॑मे॒वैन॑-मुद्यच्छते दे॒वा अ॒ग्निं धा॑रयन् द्रवि॒णोदा॑ इत्या॒ह प्रा॒णा वै दे॒वा
द्रवि॒णोदा॑ अ॒होरा॒त्राभ्या॑मे॒वैन॑मुद्यत्य - []

Pada Paata

ए॒कवि॒ंश इत्ये॑क - वि॒ंशः । ए॒ताव॑न्तः । वै । दे॒वलो॒का इति॑ दे॒व - लो॒काः । तेभ्यः॑ । ए॒व
। भ्रातृ॒व्यम् । अ॒न्तः । ए॒ति । निर्बा॒धैरिति॑ निः - बा॒धैः । वै । दे॒वाः । असु॑रान् । निर्बा॒ध
इति॑ निः - बा॒धे । अ॒कुर्व॑त् । तत् । निर्बा॒धाना॑मिति॑ निः - बा॒धाना॑म् । निर्बा॒धत्व॑मिति॑ निर्बा॒ध
- त्वम् । निर्बा॒धीति॑ निः - बा॒धी । भ॑वति । भ्रातृ॒व्यान् । ए॒व । निर्बा॒ध इति॑ निः - बा॒धे
। कुरु॑ते । सा॒वि॒त्रिया॑ । प्रती॑ति । मु॒ञ्च॑ते । प्रसू॒त्या इति॑ प्र - सू॒त्यै । नक्तो॒षासा॑ । इति॑ ।
उत्त॑रेत्युत् - त॒रया॑ । अ॒होरा॒त्राभ्या॑मित्य॑हः - रा॒त्राभ्या॑म् । ए॒व । ए॒नम् । उ॒दिति॑ । य॒च्छ॑ते
। दे॒वाः । अ॒ग्निम् । धा॑रयन् द्रवि॒णोदा॑ इति॑ द्रवि॒णः - दाः । इति॑ । आ॒ह । प्रा॒णा इति॑ प्र
- अ॒नाः । वै । दे॒वाः । द्रवि॒णोदा॑ इति॑ द्रवि॒णः - दाः । अ॒होरा॒त्राभ्या॑मित्य॑हः - रा॒त्राभ्या॑म् ।
ए॒व । ए॒नम् । उ॒द्यत्ये॑तु॒त-य॑त्य ।

55 TS 5.1.10.5

TS 5.1.10.5

Samhita Paata

प्राणैर्दाधारा ऽऽसीनः प्रतिमुञ्चते तस्मादासीनाः प्रजाः प्रजायन्ते कृष्णाजिनमुत्तरं तेजो वै हिरण्यं
ब्रह्म कृष्णाजिनं तेजसा चैवैनं ब्रह्मणा चोभयतः परिगृह्णाति षडुद्यामः शिष्यं भवति षड्वा ऋतवं
ऋतुभिरैवैनमुद्यच्छते यद् द्वादशोद्यामः सँवत्सरेणैव मौञ्जं भवत्यूर्ग्वै मुञ्जा ऊर्जैवैनः स () म-
र्द्धयति सुपर्णोऽसि गुरुत्मानित्यवैक्षते रूपमेवास्यैतन्महिमानं व्याचष्टे दिवं गच्छ सुवः पतेत्याह
सुवर्गमेवैनं लोकं गमयति ॥

Pada Paata

प्राणैरिति प्र - अनैः । दाधार । आसीनः । प्रतीति । मुञ्चते । तस्मात् । आसीनाः ।
प्रजा इति प्र - जाः । प्रेति । जायन्ते । कृष्णाजिनमिति कृष्ण - अजिनम् । उत्तरमित्युत्
- तरम् । तेजः । वै । हिरण्यम् । ब्रह्म । कृष्णाजिनमिति कृष्ण - अजिनम् । तेजसा ।
च । एव । एनम् । ब्रह्मणा । च । उभयतः । परीति । गृह्णाति । षडुद्याममिति षट् -
उद्यामम् । शिष्यम् । भवति । षट् । वै । ऋतवं । ऋतुभिरित्युत् - भिः । एव । एनम्
। उदिति । यच्छते । यत् । द्वादशोद्याममिति द्वादश - उद्यामम् । सँवत्सरेणेति सं - वत्सरेण
। एव । मौञ्जम् । भवति । ऊर्क । वै । मुञ्जाः । ऊर्जा । एव । एनम् । समिति ()
। अर्द्धयति । सुपर्ण इति सु - पर्णः । असि । गुरुत्मान् । इति । अवेति । ईक्षते ।
रूपम् । एव । अस्य । एतत् । महिमानम् । व्याचष्टे इति वि - आचष्टे । दिवम् । गच्छ

। सुवः । प॒त् । इति॑ । आ॒ह । सु॒वर्गमि॑ति सुवः - गम् । ए॒व । ए॒नम् । लो॒कम् । ग॒म॒य॒ति ॥

56 TS 5.1.11.1

TS 5.1.11.1

Samhita Paata

समि॑द्धो अ॒ञ्जन् कृ॑दरं म॒तीनां॑ घृ॒तम॑ग्रे मधु॑मत् पि॒न्व॑मानः । वा॒जी वह॑न् वा॒जिनं॑ जा॒तवे॑दो दे॒वानां॑
व॒क्षि प्रि॑यमा स॒धस्थं॑ ॥ घृ॒तेना॒ञ्जन्त्सं प॒थो दे॒व्याना॑न् प्र॒जान॑न् वा॒ज्यप्ये॑तु दे॒वान् । अनु॑ त्वा स॒से
प्र॒दिशः॑ स॒चन्ता॑ः स्व॒धाम॑स्मै यज॑मानाय धेहि ॥ ई॒ड्य॒श्वासि॑ व॒न्द्यश्च॑ वा॒जिन्ना॒शुश्चा॑सि मे॒द्व्यश्च॑ स॒से
। अ॒ग्नि॒ष्ट्वा - []

Pada Paata

समि॑द्ध इति सं - इ॒द्धः । अ॒ञ्जन् । कृ॑दरम् । म॒तीनाम् । घृ॒तम् । अ॒ग्रे । मधु॑मदिति मधु -
म॒त् । पि॒न्व॑मानः ॥ वा॒जी । वह॑न् । वा॒जिनम् । जा॒तवे॑द इति जा॒त - वे॑दः । दे॒वानाम् ।
व॒क्षि । प्रि॑यम् । ए॒ति । स॒धस्थमि॑ति स॒ध - स्थम् ॥ घृ॒तेन॑ । अ॒ञ्जन् । समि॑ति । प॒थः ।
दे॒व्याना॑निति दे॒व - या॒नान् । प्र॒जान॑न्निति प्र - जा॒नन् । वा॒जी । अ॒पीति॑ । ए॒तु । दे॒वान् ॥
अ॒न्विति॑ । त्वा । स॒से । प्र॒दिश॑ इति प्र - दि॒शः । स॒चन्ता॑म् । स्व॒धामि॑ति स्व - धाम् ।
अ॒स्मै । यज॑मानाय । धे॒हि ॥ ई॒ड्यः । च॒ । अ॒सि॑ । व॒न्द्यः । च॒ । वा॒जिन् । आ॒शुः ।
च॒ । अ॒सि॑ । मे॒द्व्यः । च॒ । स॒से ॥ अ॒ग्निः । त्वा ।

57 TS 5.1.11.2

TS 5.1.11.2

Samhita Paata

देवैर्वसुभिः सजोषाः प्रीतं वह्निं वहतु जातवेदाः ॥ स्तीर्णम् बरुहिः सुष्टरीमा जुषाणोरु पृथु प्रथे-
मानं पृथिव्यां । देवेभिर्युक्तमदितिः सजोषाः स्योनं कृण्वाना सुविते दधातु ॥ एता उ वः सुभगा
विश्वरूपा विपक्षोभिः श्रयमाणा उदातैः । ऋष्वः सतीः कवषः शुम्भमाना द्वारो देवीः सुप्रायणा
भवन्तु ॥ अन्तरा मित्रावरुणा चरन्ती मुखं यज्ञानामभि सविदाने । उषासां वा - []

Pada Paata

देवैः । वसुभिरिति वसु - भिः । सजोषा इति स - जोषाः । प्रीतम् । वह्निम् । वहतु
। जातवेदा इति जात - वेदाः ॥ स्तीर्णम् । बरुहिः । सुष्टरीमेति सु - स्तरीम् । जुषाणा
। उरु । पृथु । प्रथेमानम् । पृथिव्याम् ॥ देवेभिः । युक्तम् । अदितिः । सजोषा इति
स - जोषाः । स्योनम् । कृण्वाना । सुविते । दधातु ॥ एताः । उ । वः । सुभगा
इति सु - भगाः । विश्वरूपा इति विश्व - रूपाः । वीति । पक्षोभिरिति पक्षः - भिः ।
श्रयमाणाः । उदिति । आतैः ॥ ऋष्वः । सतीः । कवषः । शुम्भमानाः । द्वारः ।
देवीः । सुप्रायणा इति सु - प्रायणाः । भवन्तु ॥ अन्तरा । मित्रावरुणेति मित्रा - वरुणा
। चरन्ती इति । मुखम् । यज्ञानाम् । अभीति । सविदाने इति सं - विदाने ॥ उषासां । वाम् ।

58 TS 5.1.11.3

TS 5.1.11.3

Samhita Paata

सुहिरुण्ये सुशिलपे ऋतस्य योनाविह सादयामि ॥प्रथमा वाꣳ सरथिना सुवर्णा देवौ पश्यन्तौ
भुवनानि विश्वा । अपिप्रयं चोदना वां मिमाना होतारा ज्योतिः प्रदिशा दिशन्ता ॥आदित्यैर्नो
भारती वष्टु यज्ञꣳ सरस्वती सह रुद्रैर्न आवीत् । इडोपहूता वसुभिः सजोषा यज्ञं नो देवीरमृतेषु
धत्त ॥त्वष्टा वीरं देवकामं जजान त्वष्टुर्वा जायत आशुरश्वः () ।

Pada Paata

सुहिरुण्ये इति सु - हिरुण्ये । सुशिलपे इति सु-शिलपे । ऋतस्य । योनौ । इह । सादयामि ॥
प्रथमा । वाम् । सरथिनेति स - रथिना । सुवर्णेति सु - वर्णा । देवौ । पश्यन्तौ । भुवनानि
। विश्वा ॥ अपिप्रयम् । चोदना । वाम् । मिमाना । होतारा । ज्योतिः । प्रदिशेति प्र -
दिशा । दिशन्ता ॥ आदित्यैः । नः । भारती । वष्टु । यज्ञम् । सरस्वती । सह । रुद्रैः ।
नः । आवीत् ॥ इडा । उपहूतेत्युप-हूता । वसुभिरिति वसु - भिः । सजोषा इति स - जोषाः
। यज्ञम् । नः । देवीः । अमृतेषु । धत्त ॥ त्वष्टा । वीरम् । देवकाममिति देव-कामम् ।
जजान् । त्वष्टुः । अर्वा । जायते । आशुः । अश्वः ॥

59 TS 5.1.11.4

TS 5.1.11.4

Samhita Paata

त्वष्ट्रेदं विश्वं भुवनं जजान ब्रह्मोः कर्तारमिह यक्षि होतः ॥ अश्वो घृतेन तमन्या समंक्तु उप देवाः
ऋतुशः पार्थ एतु । वनस्पतिर्देवलोकं प्रजानन्नग्निना हव्या स्वदितानि वक्षत् ॥ प्रजापतेस्तपसा
वावृधानः सद्यो जातो दधिषे यज्ञमग्ने । स्वाहाकृतेन हविषा पुरोगा याहि साद्भ्या हविरदन्तु देवाः ॥

Pada Paata

त्वष्टी । इदम् । विश्वम् । भुवनम् । जजान् । ब्रह्मोः । कर्तारम् । इह । यक्षि । होतः ॥
अश्वः । घृतेन । तमन्या । समंक्तु इति सं - अक्तः । उपेति । देवान् । ऋतुश इत्यृतु - शः
। पार्थः । एतु ॥ वनस्पतिः । देवलोकमिति देव - लोकम् । प्रजानन्निति प्र-जानन् । अग्निना
। हव्या । स्वदितानि । वक्षत् ॥ प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । तपसा । वावृधानः । सद्यः ।
जातः । दधिषे । यज्ञम् । अग्ने ॥ स्वाहाकृतेनेति स्वाहा - कृतेन । हविषा । पुरोगा इति पुरः
- गाः । याहि । साद्भ्या । हविः । अदन्तु । देवाः ॥